

Bruxelles, 12 decembrie 2022
(OR. en)

13205/1/22
REV 1

LIMITE

COPEN 343
DROIPEN 135
EVAL 23
JAI 1280
EUROJUST 93
EJN 38
CATS 61

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Raport final privind cea de a noua rundă de evaluări reciproce referitoare la instrumentele juridice de recunoaștere reciprocă în domeniul privării de libertate sau al restrângerii libertății

În conformitate cu articolul 2 din Acțiunea comună 97/827/JAI din 5 decembrie 1997, CATS a decis, în cadrul reuniunii sale din 21 noiembrie 2018, ca cea de a noua rundă de evaluări reciproce să fie dedicată principiului recunoașterii reciproce.

Având în vedere gama largă de instrumente juridice existente în domeniul recunoașterii reciproce și domeniul lor larg de aplicare, în cadrul reuniunii CATS din 12 februarie 2019 s-a convenit ca evaluarea să se concentreze asupra următoarelor instrumente de recunoaștere reciprocă:

- Decizia-cadru 2002/584/JAI privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre („MEA”);
- Decizia-cadru 2008/909/JAI privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană („pedepsele privative de libertate”);

- Decizia-cadru 2008/947/JAI privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești și al deciziilor de probațiune în vederea supravegherii măsurilor de probațiune și a sancțiunilor alternative („măsurile de probațiune și sancțiunile alternative”);
- Decizia-cadru 2009/829/JAI privind aplicarea, între statele membre ale Uniunii Europene, a principiului recunoașterii reciproce în materia deciziilor privind măsurile de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă („ordinul european de supraveghere judiciară”).

Proiectul de raport final privind cea de a noua rundă de evaluări reciproce a fost pregătit de Secretariatul General al Consiliului în numele președinției, după o examinare aprofundată și comparativă a tuturor rapoartelor adoptate anterior cu privire la fiecare stat membru în parte, în special a principalelor constatări, concluzii și recomandări, cu scopul de a rezuma și a analiza rezultatele celei de a noua runde de evaluări reciproce, în vederea obținerii unei imagini de ansamblu a măsurilor care trebuie să fie întreprinse la nivel național și la nivelul UE pentru a intensifica utilizarea instrumentelor juridice vizate de această rundă.

Președinția a prezentat proiectul inițial al raportului final în cadrul reuniunii COPEN din 28 octombrie 2022. Mai multe state membre, precum și Eurojustul au trimis contribuții scrise care au fost avute în vedere în cursul revizuirii textului. Din cauza modificărilor substanțiale – inclusiv structurale – operate, al doilea proiect al raportului final nu conține nicio evidențiere a modificărilor. Președinția intenționează să prezinte proiectul de raport sus-menționat, astfel cum figurează în anexa la prezentul document, și să desfășoare un schimb de opinii cu privire la acesta în cadrul reuniunii COPEN din 20 decembrie 2022.

**PROIECT DE RAPORT FINAL PRIVIND CEA DE A NOUA RUNDĂ DE EVALUĂRI
RECIPROCE REFERITOARE LA INSTRUMENTELE JURIDICE DE RECUNOAȘTERE
RECIPROCĂ ÎN DOMENIUL PRIVĂRII DE LIBERTATE SAU AL RESTRÂNGERII
LIBERTĂȚII**

Cuprins

1. REZUMAT	6
2. INTRODUCERE	9
3. Decizia-cadru 2002/584/JAI	12
3.1 Proportionalitatea	12
3.2. Hotărârile pronunțate în lipsă	16
3.3. Motivele de refuz	20
3.3.1. Motive facultative și obligatorii de refuz	20
3.3.2. Dubla incriminare	22
3.3.3. Principiul <i>ne bis in idem</i>	24
3.4. Condițiile de detenție	26
3.5. Aspecte legate de traducere	30
3.6. Termene	32
4. Decizia-cadru 2008/909/JAI	35
4.1. Motivele de refuz	35
4.2. Aspecte legate de condițiile de detenție	35
4.3. Evaluarea reabilitării sociale	36
4.4. Informarea, avizul și consimțământul cu privire la transferare ale persoanei condamnate	40
4.4.1. Situația din statul membru emitent	40
4.4.2. Situația din statul membru de executare	43
4.5. Adaptarea și recunoașterea parțială	45

4.5.1.	Adaptarea	45
4.5.2.	Recunoașterea parțială	48
4.6.	Probleme legate de traducere	51
4.7.	Termene	54
5.	LEGĂTURILE ÎNTRE DECIZIILE-CADRU 2002/584/JAI ȘI 2008/909/JAI	56
6.	DECIZIILE-CADRU 2008/947/JAI ȘI 2009/829/JAI	62
6.1.	Nepunerea în aplicare	62
6.2.	Decizia-cadru 2008/947/JAI	65
6.3.	Decizia-cadru 2009/829/JAI	67
7.	CHESTIUNI ORIZONTALE	70
7.1.	Autoritatea centrală și contactele directe	70
7.1.1.	Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI.....	70
7.1.2.	Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI.....	72
7.1.3.	Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI.....	73
7.2.	Specializarea autorităților competente	73
7.3.	Cooperare și schimb de informații	75
7.4.	Tranzitul persoanei căutate sau condamnate	79
7.5.	Cooperarea cu Eurojustul și RJE	81
7.6.	Formare	85
7.7.	Statistici	90

1. REZUMAT

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a avut ca obiect patru instrumente de recunoaștere reciprocă în domeniul cooperării judiciare în materie penală, referitoare la privarea de libertate sau la restrângerea libertății. Raportul final conține recomandări-cheie adresate statelor membre și instituțiilor și agențiilor UE, cu scopul de a îmbunătăți și mai mult aplicarea instrumentelor care fac obiectul evaluărilor. În cursul acestei runde nu a fost evidențiată nicio nevoie specifică de a se adopta legislație la nivelul UE.

Cooperarea judiciară între statele membre bazată pe **Decizia-cadru 2002/584/JAI privind mandatul european de arestare (MEA)** și pe **Decizia-cadru 2008/909/JAI privind pedepsele privative de libertate** funcționează bine în practică. Cu toate acestea, unele aspecte pot fi îmbunătățite în anumite domenii-cheie. Întrucât relația funcțională și complementaritatea dintre aceste două instrumente sunt destul de complexe, recomandările care privesc această legătură specifică urmăresc obținerea unei clarități sporite în întreaga UE.

Decizia-cadru 2002/584/JAI privind MEA a făcut obiectul celei de a patra runde de evaluări reciproce, raportul final fiind adoptat în 2009¹. Având în vedere importanța și utilizarea frecventă a acestui instrument, precum și numărul în creștere constantă de cereri de pronunțare a unor hotărâri preliminare adresate CJUE, anumite subiecte-cheie au fost alese pentru a face obiectul evaluării de față.

În ceea ce privește motivele de refuz, evaluarea a arătat faptul că, în mai multe state membre, anumite motive de neexecutare care sunt facultative în decizia-cadru sunt obligatorii în legislația națională. Această abordare reduce numărul de MEA executate efectiv și împiedică buna funcționare a cooperării judiciare în materie penală bazate pe încrederea reciprocă.

¹ ST 8302/4/2009.

În conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE referitoare la MEA (hotărârea din 29 aprilie 2021 pronunțată în cauza C-665/20 PPU), autoritatea judiciară de executare trebuie să dispună ea însăși de o marjă de apreciere în ceea ce privește aspectul dacă trebuie sau nu să execute MEA pentru motivele de neexecutare facultativă. În urma inițierii unor acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, unele state membre își revizuiesc în prezent legislația, ceea ce afectează, printre altele, dispozițiile privind motivele de refuz.

În ceea ce privește problemele recurente legate de aplicarea principiului proporționalității, trebuie remarcat că s-a putut constata o îmbunătățire semnificativă în comparație cu constatările celei de a patra runde de evaluări reciproce. Cu toate acestea, în câteva state membre, proporționalitatea este încă evaluată de autoritățile de executare. Această abordare poate duce la crearea unui nou motiv de refuz al predării care nu este conform cu Decizia-cadru 2002/584/JAI și contravine principiilor recunoașterii reciproce și încrederii reciproce.

În majoritatea statelor membre, autoritățile de executare, în conformitate cu jurisprudența CJUE², efectuează o evaluare specifică a riscului de tratamente inumane sau degradante. Dat fiind că statele membre nu aplică jurisprudența CJUE sus-menționată în mod uniform sau coerent, mai multe echipe de evaluare au arătat că este necesar să se clarifice jurisprudența relevantă a CJUE la nivelul UE. Evaluările au arătat, de asemenea, că statele membre afectate de probleme legate de condițiile de detenție, inclusiv de supraaglomerare, au adoptat sau au în vedere să adopte inițiative de îmbunătățire a situației. În contextul evaluărilor, s-a subliniat faptul că, în cazurile în care procedurile de predare sunt suspendate sau oprite din cauza testului în două etape privind condițiile de detenție enunțat în Hotărârea Aranyosi și Căldăraru, autoritățile competente ale statelor membre ar trebui să depună eforturi pentru a se evita impunitatea.

În cazul **Deciziei-cadru 2008/909/JAI privind pedepsele privative de libertate**, între altele, a fost analizată evaluarea reabilitării sociale, întrucât aceasta ar trebui să fie unul dintre obiectivele mecanismului. Acest interes trebuie însă să fie pus în balanță cu interesul sistemului judiciar de a asigura executarea efectivă a pedepsei într-un stat membru.

² C-404/15, Aranyosi și Căldăraru, C-220/18 PPU, ML, și C-128/18, Dorobanțu.

Evaluările au arătat de asemenea că, în majoritatea statelor membre, chestiunea recunoașterii parțiale și a adaptării pedepsei nu pune probleme majore în cadrul aplicării acestei decizii-cadru. Cu toate acestea, există dificultăți care decurg din diferențele dintre sistemele juridice, cum ar fi: incompatibilitatea anumitor măsuri cu dreptul statului membru de executare; criteriile și metodele diferite utilizate de fiecare stat membru pentru a calcula pedeapsa definitivă și aplicarea principiului contopirii pedepselor impuse. Trebuie subliniat că mai multe state membre întâmpină dificultăți în respectarea termenelor stabilite în această decizie-cadru; prin urmare, statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a-și accelera procesul decizional.

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a confirmat faptul că, într-o măsură semnificativă, nu sunt aplicate **Decizia-cadru 2008/947/JAI** și **Decizia-cadru 2009/829/JAI**, referitoare la măsurile neprivative de libertate în etapa ulterioară procesului și, respectiv, în etapa premergătoare procesului din cadrul procedurilor penale. Au fost identificate mai multe motive comune pentru aceasta: faptul că practicienii nu sunt conștienți de existența lor și nu dispun de cunoștințe în această privință, complexitatea și durata procedurilor, numărul redus de cauze cu implicații transfrontaliere. Mai precis, în cazul **Deciziei-cadru 2008/947/JAI**, faptul că aceasta nu este utilizată este legat în principal de diferențele semnificative dintre sistemele naționale în ceea ce privește natura și durata măsurilor de probațiune și ale sancțiunilor alternative aplicabile. În ceea ce privește **Decizia-cadru 2009/829/JAI**, aplicarea puțin frecventă este, de obicei, legată de dificultatea de a identifica cazurile în care emiterea unui ordin european de supraveghere judiciară ar fi eficace și adecvată, întrucât acesta nu este în mod necesar potrivit în raport cu scopurile procedurii penale. Recomandările vizează sensibilizarea cu privire la aceste două decizii-cadru și furnizarea de orientări și instrumente pentru practicieni cu privire la aplicarea lor, în vederea promovării și îmbunătățirii utilizării acestora.

Cooperarea cu Eurojustul și cu Rețeaua judiciară europeană în materie penală (RJE) poate contribui în mod semnificativ la o cooperare judiciară eficace în materie penală în întreaga UE, în special în cazurile complexe cu implicații transfrontaliere sau atunci când sunt necesare informații pentru identificarea autorităților competente sau a normelor aplicabile din alte state membre. Cu toate acestea, din cea de a noua rundă de evaluări reciproce rezultă că o utilizare mai extinsă a asistenței furnizate de Eurojust și de RJE în toate statele membre ar contribui în mod semnificativ la soluționarea mai ușoară și mai rapidă a cauzelor și ar putea duce la sporirea și mai mult a cooperării judiciare transfrontaliere în UE.

2. INTRODUCERE

Principiul recunoașterii reciproce a fost consacrat drept piatră de temelie a cooperării judiciare în UE de Consiliul European de la Tampere din 1999. Necesitatea de a eficientiza punerea în aplicare a instrumentelor juridice de recunoaștere reciprocă a fost, printre altele, subliniată de Consiliu în concluziile sale din 7 decembrie 2018 intitulate „Promovarea recunoașterii reciproce prin sporirea încrederii reciproce”. În plus, în concluziile sale intitulate „Mandatul european de arestare și procedurile de extrădare – provocări actuale și calea de urmat”, Consiliul a fost de acord, printre altele, că se pot aduce îmbunătățiri în ceea ce privește transpunerea la nivel național și aplicarea practică a Deciziei-cadru 2002/584/JAI, abordarea anumitor aspecte ale procedurii în statul membru emitent și în statul membru de executare și consolidarea procedurilor de predare pe baza MEA în perioade de criză. În sfârșit, în concluziile sale din decembrie 2019 privind măsuri alternative detenției, Consiliul a invitat Comisia să îmbunătățească în continuare punerea în aplicare a Deciziilor-cadru ale UE privind măsurile de probațiune și sancțiunile alternative (2008/947/JAI) și privind ordinul european de supraveghere judiciară (2009/829/JAI), ținând seama de informațiile colectate în cursul celei de a noua runde de evaluări reciproce.

Având în vedere gama largă de instrumente juridice existente în domeniul recunoașterii reciproce și domeniul lor larg de aplicare, în cadrul reuniunii CATS din 12 februarie 2019 s-a convenit ca evaluarea să se concentreze asupra următoarelor instrumente de recunoaștere reciprocă:

- Decizia-cadru 2002/584/JAI privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre („MEA”);
- Decizia-cadru 2008/909/JAI privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești în materie penală care impun pedepse sau măsuri privative de libertate în scopul executării lor în Uniunea Europeană („pedepsele privative de libertate”);

- Decizia-cadru 2008/947/JAI privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești și al deciziilor de probațiune în vederea supravegherii măsurilor de probațiune și a sancțiunilor alternative („măsurile de probațiune și sancțiunile alternative”);
- Decizia-cadru 2009/829/JAI privind aplicarea, între statele membre ale Uniunii Europene, a principiului recunoașterii reciproce în materia deciziilor privind măsurile de supraveghere judiciară ca alternativă la arestarea preventivă („ordinul european de supraveghere judiciară”).

În cadrul reuniunii CATS sus-menționate, s-a convenit, de asemenea, că evaluarea se va concentra numai asupra acelor aspecte specifice ale respectivelor instrumente pe care statele membre le-au considerat ca necesitând o atenție deosebită, astfel cum se prevede în detaliu în documentul 6333/19, precum și asupra legăturilor juridice și operaționale dintre Decizia-cadru 2002/584/JAI privind MEA și Decizia-cadru 2008/909/JAI privind pedepsele privative de libertate.

În ceea ce privește Decizia-cadru 2008/947/JAI privind măsurile de probațiune și sancțiunile alternative și Decizia-cadru 2009/829/JAI privind ordinul european de supraveghere judiciară, s-a decis că evaluarea ar trebui să aibă mai mult un caracter general și ar trebui să își propună să stabilească motivele pentru care aceste două decizii-cadru nu sunt aplicate decât arareori.

Din cauza pandemiei, nu a fost posibil să se respecte ordinea vizitelor în statele membre adoptată de CATS la 13 mai 2019, întrucât mai multe vizite la fața locului au fost amânate în mod repetat, întârziind astfel în mod semnificativ finalizarea celei de a noua runde de evaluări. Prin urmare, vizitele la fața locului care au început în noiembrie 2019 au fost încheiate abia în aprilie 2022. În conformitate cu articolul 3 din Acțiunea comună 97/827/JAI din 5 decembrie 1997, președinția a stabilit o listă de experți în vederea evaluărilor care urmau să fie efectuate, pe baza desemnării de către statele membre a unor experți având cunoștințe practice aprofundate în domeniul care face obiectul evaluării. Echipele de evaluare au fost constituite din trei experți naționali, sprijiniți de unul sau mai mulți membri ai personalului Secretariatului General al Consiliului și, în mai multe rânduri, de observatori (din partea Comisiei Europene și a Eurojustului).

Scopul celei de a noua runde de evaluări reciproce a fost de a aduce o valoare adăugată, oferind posibilitatea, prin intermediul vizitelor la fața locului, de a lua în considerare nu numai aspectele juridice, ci și – în special – aspectele practice și operaționale relevante legate de punerea în aplicare a instrumentelor respective de către practicieni în contextul procedurilor penale transfrontaliere.

Prezentul proiect de raport, elaborat de Secretariatul General al Consiliului în numele președinției, sintetizează principalele constatări, concluzii și recomandări care figurează în rapoartele referitoare la fiecare țară și formulează recomandări adresate statelor membre și instituțiilor și organelor UE, ținând seama de recomandările identificate ca fiind cele mai relevante și/sau recurente pe baza rapoartelor privind cele 27 de state membre evaluate, în care au fost identificate deficiențe și domenii în care sunt necesare îmbunătățiri. Textul raportului evidențiază, de asemenea, unele dintre bunele practici identificate în contextul acestei runde de evaluări reciproce care pot fi aduse la cunoștința celorlalte statele membre, în vederea asigurării unei aplicări mai eficace și mai coerente a principiului recunoașterii reciproce în toate etapele procedurilor penale în întreaga Uniune.

La un nivel mai general, acest exercițiu ar trebui să promoveze punerea în aplicare coerentă și eficace a acestui pachet de instrumente juridice, exploatând întregul său potențial, și să sporească încrederea reciprocă între autoritățile judiciare ale statelor membre, îmbunătățind astfel funcționarea cooperării judiciare transfrontaliere în materie penală în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție.

3. DECIZIA-CADRU 2002/584/JAI

3.1 Proportionalitatea

Principiul proporționalității, care reprezintă un factor-cheie pentru o cooperare eficientă în cadrul spațiului de libertate, securitate și justiție, este un principiu general al dreptului penal care nu este menționat în mod explicit în legislația tuturor statelor membre și care, în unele dintre acestea, decurge din constituțiile lor, în principal din principiul statului de drept și al protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În termeni mai generali, principiul proporționalității implică punerea în balanță a oricărei intervenții în drepturile unei persoane în contextul unei proceduri penale, pe de o parte, și a interesului societății de a identifica și reține autorii unei infracțiuni, pe de altă parte. În practică, aceasta impune ca detenția să se limiteze la cazurile care implică infracțiuni grave. Având în vedere consecințele pe care executarea unui MEA le are asupra libertății persoanei căutate și restricțiile aduse libertății sale de circulație, este important ca autoritățile judiciare emitente să aibă în vedere o serie de factori pentru a stabili dacă emiterea unui MEA este justificată.

Principiul proporționalității este bine stabilit în sistemul juridic al UE, în jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene și a Curții Europene a Drepturilor Omului și în legislațiile naționale. Cu toate acestea, articolul 2 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI stabilește doar anumite praguri pentru emiterea unui mandat european de arestare. Acest articol prevede că un MEA poate fi emis în scopul urmăririi penale numai pentru fapte pedepsite de legislația statului membru emitent cu o pedeapsă sau o măsură de siguranță privative de libertate a căror durată maximă este de cel puțin 12 luni și că un MEA poate fi emis în scopul executării unei pedepse numai pentru condamnări pronunțate cu o durată de cel puțin patru luni.

O interpretare comună a principiului proporționalității se regăsește în Manualul pentru emiterea și executarea unui mandat european de arestare al Comisiei Europene, care conține explicații detaliate privind chestiunea proporționalității și criteriile care trebuie aplicate de autoritățile emitente în această privință: gravitatea infracțiunii, eventuala sancțiune care ar putea fi aplicată, eventualitatea detenției persoanei după predare și interesele victimei.

Majoritatea statelor membre, atunci când acționează în calitate de state membre emitente, analizează dacă, în loc să emită un MEA, este posibil să utilizeze alte instrumente de cooperare judiciară în materie penală care sunt și ele eficace, dar mai puțin coercitive, în special în cazul în care predarea este solicitată în vederea audierii persoanei suspectate sau acuzate în cursul anchetei, iar nu încă în vederea urmăririi penale a acesteia sau în vederea executării unei pedepse privative de libertate. În acest caz, ar putea fi emis un ordin european de anchetă în vederea audierii prin videoconferință a persoanei suspectate sau acuzate sau a unui transfer temporar. Acest lucru joacă un rol esențial în evitarea utilizării abuzive a MEA în cazurile în care sunt disponibile opțiuni mai puțin constrângătoare pentru a se asigura participarea unei persoane acuzate aflate în străinătate la procedura penală din statul membru emitent și în cazurile în care detenția nu este absolut necesară.

În lipsa unei definiții juridice în Decizia-cadru 2002/584/JAI și a unui model unic pentru toate jurisdicțiile, statele membre aplică principiul proporționalității în moduri diferite, iar criteriile utilizate în practică pentru a evalua proporționalitatea mandatelor europene de arestare nu sunt uniforme în toate statele membre. Cele mai frecvente criterii aplicate sunt gravitatea infracțiunii, timpul scurs de la săvârșirea infracțiunii, prejudiciul cauzat, interesele victimei, pedeapsa preconizată, vârsta și comportamentul persoanei în cauză și alte circumstanțe ale speței etc. Într-un raport de evaluare se subliniază un alt aspect al proporționalității, și anume faptul că costurile financiare legate de punerea în aplicare a unui MEA nu sunt neglijabile și ar trebui să fie proporționale cu gravitatea infracțiunii. Unele state membre au publicat manuale sau orientări naționale pentru a facilita evaluarea proporționalității.

Astfel cum s-a subliniat într-o serie de rapoarte de evaluare din cadrul celei de a noua rundă, verificarea proporționalității ar trebui să fie efectuată exclusiv de statul emitent. Într-adevăr, aproape niciun stat membru nu evaluează proporționalitatea atunci când execută un MEA. Cu toate acestea, autoritățile din câteva state membre sunt de părere că autoritățile statelor membre emitente nu evaluează întotdeauna în mod corect proporționalitatea înainte de a emite mandate europene de arestare care par să fie disproporționate în raport cu gravitatea infracțiunii. De asemenea, acestea evaluează proporționalitatea atunci când acționează în calitate de autorități de executare și, în anumite cazuri, dacă consideră că MEA nu este justificat de gravitatea infracțiunii, sugerează că acesta ar trebui retras sau refuză să îl execute.

Cu toate acestea, respectivele state membre efectuează foarte rar astfel de evaluări. După cum s-a evidențiat în respectivele rapoarte, această abordare poate duce la crearea unui nou motiv de refuz al predării care nu este conform cu Decizia-cadru 2002/584/JAI și, de asemenea, contravine principiilor recunoașterii reciproce și încrederii reciproce.

O problemă ar putea apărea în legătură cu alegerea între MEA și ordinul european de anchetă din cauza motivelor de refuz în contextul unui ordin european de anchetă, de exemplu în cazul în care statul membru de executare nu acceptă utilizarea videoconferințelor pentru interogarea persoanelor suspectate/acuzate.

De asemenea, trebuie să se țină seama de faptul că Irlandei și Danemarcei nu li se aplică instrumentul juridic privind ordinul european de anchetă. Prin urmare, în cazul în care autoritățile competente ale acestor state membre nu utilizează un MEA, acestea ar trebui să solicite și să furnizeze asistență judiciară în materie penală în temeiul altor instrumente, cum ar fi Convenția de asistență judiciară în materie penală a Consiliului Europei și instrumentele relevante ale UE, cum ar fi Convenția din 29 mai 2000 cu privire la asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene.

În acest context, s-a putut constata o îmbunătățire semnificativă în raport cu constatările celei de a patra rundă de evaluări reciproce, când proporționalitatea a reprezentat o problemă gravă. În prezent, în majoritatea statelor membre, principiul proporționalității este pus în aplicare în mod satisfăcător. Abordarea urmată de câteva state membre în această privință a fost identificată drept o bună practică și doar câteva state membre au fost încurajate să dezvolte într-o mai mare măsură principiul proporționalității în procedurile lor naționale privind MEA.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt încurajate să se asigure că autoritățile lor competente, atunci când acționează în calitate de autorități emitente în cadrul procedurilor privind MEA, efectuează întotdeauna un test de proporționalitate prin realizarea unei evaluări atente a circumstanțelor fiecărei spețe, pentru a decide dacă, în locul emiterii unui MEA, este posibilă utilizarea unor instrumente de cooperare judiciară mai puțin constrângătoare.*
- *Statelor membre li se recomandă să se asigure că autoritățile lor competente, atunci când acționează în calitate de autorități de executare în cadrul procedurilor privind MEA, nu consideră că lipsa proporționalității în ceea ce privește mandatele europene de arestare emise de statul membru solicitant reprezintă un motiv de refuz al executării MEA.*

3.2. Hotărârile pronunțate în lipsă

Decizia-cadru 2009/299/JAI, care modifică Decizia-cadru 2002/584/JAI introducând, printre altele, articolul 4a, prevede un motiv facultativ de refuz pentru hotărârile pronunțate în lipsă, precum și patru excepții în temeiul cărora un MEA nu poate fi refuzat, întrucât se prezumă că persoana căutată a avut cunoștință de proces.

În unele state membre, legislația națională nu permite pronunțarea hotărârilor în lipsă sau stabilește anumite condiții pentru acest tip de situații, limitând posibilitatea pronunțării unor hotărâri în lipsă numai la anumite cazuri excepționale. Cu toate acestea, respectivele state membre, atunci când au acționat în calitate de state membre de executare, au fost confruntate cu situații în care fuseseră pronunțate hotărâri în lipsă în statul emitent. În general, cea de a noua rundă de evaluări reciproce a demonstrat că acest lucru nu pare să constituie un obstacol în calea aplicării articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI.

În plus, cerințele pentru pronunțarea hotărârilor în lipsa de la proces a persoanei căutate și criteriile potrivit cărora o hotărâre este calificată drept pronunțată în lipsă variază considerabil de la un stat membru la altul. În câteva state membre, potrivit legislației naționale relevante, se consideră că este suficient ca persoana acuzată să fie citată printr-o citație comunicată la adresa desemnată, indiferent dacă persoana în cauză a chiar primit personal citația și are cunoștință de proces.

Pentru majoritatea statelor membre, cea de a noua rundă de evaluări reciproce nu a evidențiat nicio problemă majoră în ceea ce privește hotărârile pronunțate în lipsă. Cu toate acestea, în majoritatea statelor membre există anumite dificultăți care survin în mod recurent, legate de:

- a) utilizarea și interpretarea secțiunii (d) din formularul privind MEA, și anume utilizarea versiunii anterioare intrării în vigoare a Deciziei-cadru 2009/299/JAI, sau includerea unor informații incorecte, incomplete sau contradictorii în versiunea actuală a formularului privind MEA. Majoritatea statelor membre au subliniat că adesea nu reiese în mod clar din conținutul MEA primit dacă sunt aplicabile sau nu motivele de refuz prevăzute la articolul 4a din decizia-cadru, de exemplu deoarece căsuța relevantă nu este bifată sau deoarece detaliile furnizate nu sunt suficiente;
- b) existența unor diferențe în ceea ce privește interpretarea noțiunii de hotărâre pronunțată în lipsă și a caracteristicilor acesteia: hotărâre pronunțată cu respectarea principiului contradictorialității, hotărâre definitivă, posibilitatea formulării unei căi de atac etc. Cerințele legale diferite din statele membre în ceea ce privește comunicarea hotărârilor și a citațiilor în vederea participării la procedurile judiciare pot complica procesul de recunoaștere. Unii practicieni din statele membre, precum și unele echipe de evaluare au exprimat opinia că ar fi util să se stabilească practici comune la nivelul UE privind modul în care trebuie să fie tratate hotărârile pronunțate în lipsă în contextul procedurilor privind MEA;
- c) diferențele în ceea ce privește transpunerea Deciziei-cadru 2009/299/JAI în statele membre și, mai precis, caracterul obligatoriu sau facultativ al motivelor de refuz. Într-adevăr, câteva state membre au transpus acest motiv de refuz ca fiind obligatoriu, în timp ce articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI prevede un motiv de refuz facultativ.

În lumina elementelor prezentate mai sus, autoritățile de executare solicită adesea informații suplimentare din partea statului membru emitent, în conformitate cu articolul 15 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, pentru a obține informațiile care lipsesc în legătură cu procedurile în lipsă din aceste state membre și pentru a stabili în mod clar detaliile cu privire la prezența persoanei căutate în cadrul procedurii penale. Aceste detalii privesc: modul în care a fost citată persoana, dacă aceasta a fost prezentă sau nu la audiere, dacă a fost reprezentată de un avocat al apărării, dacă hotărârea pronunțată în lipsă a devenit definitivă și dacă există dreptul la rejudecarea cauzei. Câteva state membre solicită, de asemenea, deciziile naționale relevante din partea statului emitent.

Astfel cum au arătat autoritățile din unele state membre, după adoptarea Deciziei-cadru 2009/299/JAI și, în special, după pronunțarea Hotărârilor Tupikas³, Zdziasek⁴ și Ardic⁵ ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, numărul de cereri de informații suplimentare a crescut, în special în cazurile în care MEA se bazează pe mai multe hotărâri judecătorești. În unele cazuri, acesta a fost și motivul pentru care nu au fost respectate termenele prevăzute la articolul 17 din Decizia-cadru 2002/584/JAI sau pentru care a crescut numărul de refuzuri ale executării unor mandate europene de arestare.

Unele refuzuri, în conformitate cu jurisprudența CJUE, par să aibă loc în cazurile în care legislația națională a statului membru emitent nu permite rejudecarea cauzei. Având în vedere diferitele interpretări ale jurisprudenței sus-menționate, unele rapoarte au menționat că ar fi util să existe orientări la nivelul UE în vederea unei abordări armonizate.

Într-adevăr, solicitările de informații suplimentare de acest tip pot necesita mult timp și pot duce la întârzieri în cadrul procedurii și/sau la nerespectarea termenelor. Prin urmare, ar fi foarte util ca informațiile furnizate de statul membru emitent în legătură cu hotărârile pronunțate în lipsă cu privire la aspectul dacă persoana condamnată avea cunoștință de proces, precum și celelalte informații relevante să fie mai detaliate și mai precise și să fie disponibile încă de la început, pentru a se evita necesitatea solicitării de informații suplimentare.

³ Hotărârea din 10 august 2017, Openbaar Ministerie/Tadas Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628.

⁴ Hotărârea din 10 august 2017, Openbaar Ministerie/Sławomir Andrzej Zdziasek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

⁵ Hotărârea din 22 decembrie 2017, Samet Ardic, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026.

Situația ar putea fi mai complexă atunci când hotărârea definitivă este rezultatul unor proceduri desfășurate în cadrul mai multor grade de jurisdicție, iar persoana în cauză nu a fost prezentă în fiecare etapă a procedurii judiciare penale. Având în vedere jurisprudența CJUE sus-menționată referitoare la hotărârile pronunțate în lipsă, este important să se țină seama de participarea persoanei acuzate la procedura penală în toate gradele de jurisdicție; unele state membre și-au adaptat legislația astfel încât să se conformeze acestor hotărâri, în timp ce necesitatea ca alte state membre să facă acest lucru a fost subliniată în rapoartele de evaluare respective.

RECOMANDĂRI

- *Autoritățile emitente ale statelor membre ar trebui să furnizeze informații clare și complete în cadrul secțiunii (d) din formularul privind MEA ori de câte ori se aplică articolul 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI ca urmare a pronunțării unor hotărâri în lipsa inculpatului, în special în ceea ce privește sistemul național referitor la procesele desfășurate în lipsă și modul în care persoana căutată a fost informată cu privire la proces.*
- *Comisia Europeană este invitată să ia în considerare posibilitatea prezentării unor orientări privind modul în care trebuie să fie tratate hotărârile pronunțate în lipsă în vederea armonizării interpretării și aplicării articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI în întreaga Uniune, în conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE, în urma, după caz, a discuțiilor relevante purtate în cadrul instanțelor competente ale Consiliului.*
- *Rețeaua Judiciară Europeană (RJE), în cooperare cu statele membre, este invitată să aibă în vedere posibilitatea de a include pe site-ul său web informații specifice privind legislația națională și implicațiile procedurale în statele membre în ceea ce privește hotărârile pronunțate în lipsă.*

3.3. Motivele de refuz

3.3.1. Motive facultative și obligatorii de refuz

Articolul 3 din Decizia-cadru 2002/584/JAI prevede trei motive obligatorii de neexecutare a MEA, pe baza cărora autoritățile judiciare de executare sunt obligate să refuze predarea persoanei căutate statului emitent. Aceste motive obligatorii de refuz sunt: amnistia, principiul *ne bis in idem* și excluderea răspunderii penale din cauza vârstei.

Articolul 4 prevede șapte motive facultative de neexecutare, pe baza cărora autoritățile judiciare de executare pot refuza predarea. Există totuși, în această privință, diferențe în ceea ce privește transpunerea Deciziei-cadru 2002/584/JAI în legislația națională. Într-o serie de state membre, anumite motive de neexecutare care sunt facultative în decizia-cadru sunt obligatorii în legislația națională. Într-un stat membru, legislația națională care transpune Decizia-cadru 2002/584/JAI nu distinge între motivele de refuz obligatorii și cele facultative.

Unele echipe de experți participante la evaluări, la fel ca în cadrul celei de a patra runde de evaluări privind MEA, au criticat aceste practici, subliniind, printre altele, că lipsesc autoritățile judiciare de executare de posibilitatea de a evalua de la caz la caz dacă ar trebui sau nu să aplice motivele de refuz, în cazul în care aceste motive au fost considerate ca fiind facultative în decizia-cadru. Respectivetele echipe au subliniat că, în conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE referitoare la MEA (hotărârea pronunțată la 29 aprilie 2021 în cauza C-665/20 PPU), statele membre ar trebui să dispună de o anumită marjă de apreciere pentru a stabili dacă trebuie sau nu să refuze executarea unui mandat european de arestare. Cu toate acestea, nu legiuitorul, ci autoritatea judiciară care examinează o cauză specifică este cea care trebuie să exercite această marjă de apreciere.

Prin urmare, echipele sus-menționate au exprimat opinia că toate legislațiile naționale ale statelor membre ar trebui să fie aliniate la Decizia-cadru 2002/584/JAI în ceea ce privește motivele obligatorii și facultative de refuz și, prin urmare, nu ar trebui să existe neconcordanțe între acestea în cadrul UE.

În câteva state membre, legislația națională prevede un motiv de refuz care nu este prevăzut în Decizia-cadru 2002/584/JAI, în cazul în care ar putea fi încălcate drepturile fundamentale consacrate la articolul 6 din TUE. Acest lucru s-ar putea întâmpla, de exemplu, în cazul în care hotărârea a fost pronunțată în cadrul unei proceduri în care au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale omului sau în cazul în care persoana a fost condamnată din motive legate de sex, rasă, religie, origine etnică, naționalitate, limbă, convingeri politice sau orientare sexuală.

Unele state membre limitează posibilitatea de a-și preda cetățenii și rezidenții sau supun această posibilitate anumitor condiții (cum ar fi consimțământul persoanei căutate sau existența unei garanții privind returnarea din partea statului membru emitent) în afara celor prevăzute în Decizia-cadru 2002/584/JAI. În astfel de cazuri, echipele de experți au recomandat ca respectivele state membre să reevalueze această posibilitate, considerând că, în astfel de cazuri, legislația națională nu este conformă cu Decizia-cadru 2002/584/JAI.

Echipele de evaluare au arătat că această abordare extinde domeniul de aplicare al Deciziei-cadru 2002/584/JAI, reduce numărul de mandate europene de arestare care sunt efectiv executate și constituie un obstacol evident în calea bunei funcționări a cooperării judiciare în materie penală bazate pe încrederea reciprocă. Acestea au subliniat, de asemenea, neconcordanța cu jurisprudența CJUE, potrivit căreia autoritățile judiciare de executare pot, în principiu, să refuze să execute un astfel de MEA numai pentru motivele de neexecutare enumerate în mod exhaustiv în Decizia-cadru privind MEA. Prin urmare, în timp ce executarea MEA este regula, refuzul executării acestuia este conceput ca o excepție, care trebuie interpretată într-un mod foarte strict (C-354/20 PPU și C-412/20 PPU).

Într-un stat membru, cetățenia este un motiv obligatoriu de refuz al executării unui MEA emis pentru executarea unei pedepse privative de libertate, în timp ce reședința este un motiv facultativ de refuz, ceea ce face ca cetățenii să fie tratați diferit în raport cu rezidenții. Echipa de evaluare în cauză a considerat că acest lucru este incompatibil cu articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, care prevede că atât cetățenia, cât și reședința sunt motive facultative de neexecutare. Trebuie subliniat că, în unele state membre, există un proces legislativ în curs care se referă la motivele de refuz, însă nu exclusiv la acestea, ca urmare a inițierii unor proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

3.3.2 Dubla incriminare

Un motiv comun de neexecutare este dubla incriminare, astfel cum este prevăzută la articolul 4 punctul 1 din Decizia-cadru 2002/584/JAI ca motiv facultativ de refuz. Într-un astfel de caz, dacă un MEA este emis pentru fapte care sunt considerate infracțiuni de legislația statului membru emitent, dar nu și de legislația statului membru de executare, predarea poate fi refuzată, cu excepția cazului în care infracțiunea se numără printre cele 32 de infracțiuni enumerate la articolul 2 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI care sunt exceptate de la verificarea dublei incriminări.

Cele mai frecvente infracțiuni care duc la refuzul predării din cauza lipsei dublei incriminări sunt infracțiunile minore, infracțiunile legate de droguri și cele rutiere, răpirea de minori etc. În timp ce unele state membre au declarat că nu întâmpină, sau întâmpină doar arareori dificultăți în ceea ce privește dubla incriminare, pentru mai multe state membre descrierea infracțiunii furnizată de autoritățile emitente în formularul privind MEA reprezintă o problemă recurentă.

Informațiile cuprinse în respectivul formular sunt adesea considerate insuficiente pentru a stabili dacă fapta constituie o infracțiune în conformitate cu legislația națională a statului membru de executare. Autoritățile de executare trebuie să stabilească dacă elementele constitutive ale infracțiunii sunt prevăzute de legislația națională și dacă fapta ar fi pasibilă de o sancțiune penală în cazul în care ar fi fost comisă pe teritoriul lor. În caz afirmativ, respectivele autorități ar trebui să poată compara o descriere factuală a infracțiunii, astfel cum este indicată în secțiunea (e) din formularul privind MEA, cu descrierea factuală a infracțiunii echivalente prevăzute de o dispoziție specifică din dreptul lor penal național.

Cu toate acestea, uneori lipsesc informații relevante (descrierea detaliată a elementelor constitutive ale presupusei infracțiuni pentru care persoana a fost condamnată, a elementelor de fapt și a circumstanțelor săvârșirii infracțiunii, inclusiv data și locul săvârșirii acesteia sau gradul de presupusă implicare a persoanei căutate). În lipsa elementelor sus-menționate, atunci când este necesară o verificare a dublei incriminări, autoritățile de executare pot solicita informații suplimentare în temeiul articolului 15 din Decizia-cadru 2002/584/JAI pentru a facilita luarea deciziei privind predarea.

În mod evident, o descriere mai concisă a faptelor este suficientă în cazul celor 32 de infracțiuni prevăzute la articolul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI care nu fac obiectul unei verificări a dublei incriminări. Cu toate acestea, un stat membru a semnalat faptul că unele state membre de executare verifică totuși dubla incriminare chiar și în cazul unei așa-numite „infracțiuni de pe listă”, ceea ce nu este în conformitate cu Decizia-cadru 2002/584/JAI.

Probleme legate de lipsa unor informații suficiente pot, de asemenea, apărea și cauza complicații atunci când cauza privește mai multe infracțiuni alternative. Ar putea să nu fie vorba de dublă incriminare în ceea ce privește niciuna dintre infracțiuni, însă, în lipsa unor informații suficiente, devine dificil să se stabilească în cazul căror infracțiuni este îndeplinită cerința dublei incriminări, precum și să se execute celelalte părți ale condamnării care se referă la alte infracțiuni. În astfel de situații, autoritățile de executare întreabă statul emitent dacă este posibil ca condamnarea să fie scindată. Dacă acest lucru nu este acceptat, predarea este refuzată.

Pentru a asigura faptul că circumstanțele speței sunt înțelese cu ușurință de autoritățile de executare, anexa III la Manualul pentru emiterea și executarea unui mandat european de arestare al Comisiei conține orientări cu privire la modul în care trebuie completat formularului privind MEA, inclusiv secțiunea (e) referitoare la modul în care trebuie descrisă în mod detaliat infracțiunea. Astfel, autoritatea de executare obține o imagine clară a situației de fapt și este în măsură, dacă este necesar, să evalueze cu ușurință condiția privind dubla incriminare și orice situații legate de principiul *ne bis in idem* (a se vedea subcapitolul următor).

Cu toate acestea, potrivit unor practicieni, numărul mandatelor europene de arestare refuzate pe baza dublei incriminări este relativ scăzut, ceea ce sugerează că furnizarea de informații suplimentare rezolvă de obicei problemele, chiar dacă poate fi un factor cauzator de întârziere pentru procedurile privind MEA.

Unele state membre au subliniat că Eurojustul sau punctul de contact relevant al RJE pot de asemenea ajuta la verificarea îndeplinirii condiției dublei incriminări.

Autoritățile unui stat membru au subliniat că statele membre par să aplice practici diferite în ceea ce privește legătura dintre verificarea dublei incriminări și verificarea prescripției; în unele state membre, a verifica prima condiție nu implică să se verifice dacă a expirat sau nu termenul de prescripție a executării pedepsei prevăzut de dreptul statului membru de executare, în conformitate cu articolul 4 punctul 4 din Decizia-cadru 2002/584/JAI.

Autoritățile unui stat membru au subliniat că unele state membre examinează dubla incriminare analizând fondul cauzei prin aplicarea integrală a parametrilor specifici ai legislației lor naționale și au subliniat că această practică ar putea slăbi încrederea reciprocă și influența în mod negativ cooperarea judiciară în întreaga UE.

3.3.3. Principiul *ne bis in idem*

Potrivit unor practicieni, numărul de mandate europene de arestare refuzate pe baza principiului *ne bis in idem*, prevăzut la articolul 3 punctul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI ca motiv obligatoriu de refuz, pare a fi destul de scăzut, existând chiar mai puține refuzuri decât în cazul dublei incriminări.

În majoritatea statelor membre, autoritățile judiciare nu s-au confruntat cu dificultăți majore în ceea ce privește principiul *ne bis in idem*. Cu toate acestea, o posibilă problemă se referă la evaluarea sintagmei „aceleași fapte”. Din punct de vedere juridic, atunci când se evaluează noțiunea de „aceleași fapte”, se poate face trimitere, pe lângă articolul 3 punctul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, la hotărârile Curții în cauzele C-261/09 (Mantello) și C-665/20 PPU (X - Mandat d'arrêt européen - Ne bis in idem) și la articolul 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen (CAAS).

Cu toate acestea, din punct de vedere practic, o astfel de evaluare poate fi dificil de realizat dacă autoritatea emitentă a furnizat foarte puține detalii în legătură cu „aceleași fapte” cu privire la care a fost luată o decizie. Într-adevăr, în unele cazuri, autoritățile de executare trebuie să solicite informații suplimentare privind descrierea faptelor (natura acestora, data, locul etc.), pentru a stabili dacă principiul *ne bis in idem* ar trebui sau nu să fie aplicat în speță. Cu toate acestea, la fel ca în cazul dublei incriminări, se pare că în aceste cazuri informațiile suplimentare solicitate permit de obicei ca problemele întâmpinate de autoritățile de executare să fie rezolvate.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre ar trebui să se asigure ca motivele de refuz prevăzute ca fiind facultative în Decizia-cadru 2002/584/JAI să nu devină obligatorii în legislația de punere în aplicare. În plus, nu ar trebui stabilite alte motive de refuz decât cele prevăzute în decizia-cadru sus-menționată, în conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE.*
- *Statele membre sunt încurajate să se asigure că, atunci când completează secțiunea (e) din formularul privind MEA, autoritățile lor emitente competente furnizează o descriere detaliată și într-un limbaj clar a situației de fapt privind infracțiunea, astfel încât să faciliteze evaluarea eventualelor motive de neregnoaștere și de neexecutare bazate pe dubla incriminare și pe principiul ne bis in idem.*
- *Statele membre ar trebui să se asigure că autoritățile lor de executare competente nu efectuează o verificare a dublei incriminări în cazul în care infracțiunile în cauză se încadrează în cele 32 de categorii enumerate la articolul 2 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, pentru care nu este necesară verificarea dublei incriminări.*

3.4. Condițiile de detenție

În timp ce în alte instrumente, ulterioare, ale UE de recunoaștere reciprocă, riscul potențial de încălcare a drepturilor fundamentale figurează drept motiv de refuz al executării, Decizia-cadru 2002/584/JAI nu include în mod specific acest motiv de nerecunoaștere sau de neexecutare și conține doar o trimitere generică la drepturile fundamentale în considerentul 12 și la articolul 1 alineatul (3).

Cu toate acestea, ținând seama de faptul că principiul încrederii reciproce, care stă la baza principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești, nu elimină, *a priori*, în mod automat riscul de încălcare a drepturilor fundamentale, condițiile de detenție din statul membru emitent joacă un rol major în contextul procedurilor privind MEA.

Prin urmare, din perspectiva și în limitele stabilite de jurisprudența CJUE (C-404/15, Aranyosi și Căldăraru, C-220/18 PPU, ML, și C-128/18, Dorobanțu), în majoritatea statelor membre, autoritățile de executare efectuează o evaluare specifică a riscului de tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în mod excepțional și pe baza unui test în două etape. Existența unui risc sistemic nu ar trebui considerată suficientă; cerința este să existe o expunere reală la un risc de încălcare a drepturilor fundamentale, care trebuie să fie stabilit în raport cu circumstanțele specifice ale speței.

În acest sens, autoritățile de executare competente iau în considerare informațiile fiabile referitoare la condițiile necorespunzătoare de detenție specifice din statul emitent sau la condițiile necorespunzătoare de detenție din anumite centre penitenciare sau pentru anumite grupuri de deținuți. Aceste informații se pot baza pe: hotărâri pronunțate de CEDO⁶ și de CJUE; decizii sau rapoarte provenind de la organizații internaționale (ONU și Consiliul Europei, în special Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante – CPT); rapoarte ale Ombudsmanului și ale unor ONG-uri de drepturile omului cu autoritate în domeniu (de exemplu, Amnesty International, Human Rights Watch etc.) și hotărâri ale instanțelor naționale, precum și asigurări furnizate de statul membru emitent.

⁶ Mušić împotriva Croației; Sylla și Nollomont împotriva Belgiei; Torreggiani și alții împotriva Italiei; Bivolaru și Moldovan împotriva Franței etc.

În unele rapoarte, se indică faptul că autoritățile de executare competente se pot baza, de asemenea, pe informațiile primite prin intermediul diferitelor rețele/agenții ale UE [Rețeaua judiciară europeană, Eurojust și Agenția pentru Drepturi Fundamentale (FRA) etc.] și pe anumite instrumente specifice, în special pe baza de date privind detenția în materie penală a FRA, recent actualizată, care se preconizează că va deveni un instrument foarte util pentru autoritățile judiciare atunci când se confruntă cu aspecte legate de condițiile de detenție, precum și pe raportul FRA intitulat „Condițiile de detenție în materie penală în Uniunea Europeană: norme și realitate”, care prezintă o serie de standarde minime privind detenția în materie penală.

Elementele care trebuie luate în considerare de autoritățile judiciare naționale în ceea ce privește condițiile de detenție au fost definite de CJUE în hotărârea sa pronunțată în cauza Dorobanțu (C-128/18) și se referă la anumite aspecte fizice ale penitenciarelor în conformitate cu standardele stabilite de CEDO. Statele membre iau de asemenea în considerare diverși factori, cum ar fi activitățile pentru deținuți (spațiile și echipamentele recreative, educaționale și de muncă), programele de reabilitare, intimitatea, accesul la lumina naturală, durata șederii în interiorul și în afara celulei, durata detenției etc.

În cazurile în care există motive întemeiate să se creadă că persoana căutată ar putea fi supusă unui tratament penitenciar inuman sau degradant, autoritatea judiciară de executare solicită informațiile suplimentare necesare cu privire la condițiile efective în care persoana în cauză va fi deținută în statul membru emitent, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI. Acest lucru amână decizia privind executarea MEA până când autoritățile de executare primesc informații și garanții care să le permită să excludă existența unui risc real de tratament inuman sau degradant.

Considerațiile legate de condițiile de detenție pot duce la întârzieri în procedurile privind MEA, în special în cazul în care autoritatea emitentă competentă nu dispune de suficiente informații pentru a răspunde într-un termen rezonabil. Acest lucru se poate întâmpla atunci când competența este descentralizată și este necesar să se solicite mai multe informații din partea Ministerului Justiției sau a administrației penitenciarelor din statul emitent. În cazul în care autoritățile de executare nu primesc informațiile sau garanțiile solicitate, acestea pot refuza predarea. În practică însă, cazurile de refuz sunt foarte rare.

Trebuie subliniat faptul că statele membre nu aplică jurisprudența CJUE sus-menționată pe baza unei interpretări și a unei abordări uniforme. Majoritatea statelor membre evaluează din oficiu dacă există indicii rezonabile privind existența unor condiții de detenție inumane sau degradante, indiferent dacă persoana în cauză consimte sau nu să fie predată. Într-un raport, se face referire de către statul membru supus evaluării la drepturile consacrate prin articolul 6 din CEDO. Alte state membre evaluează condițiile de detenție din statul emitent numai dacă această chestiune este invocată de persoana condamnată sau de avocatul acesteia și/sau dacă persoana și-a dat consimțământul să fie predată. Mai multe echipe de evaluare au exprimat necesitatea, la nivelul UE, de a clarifica jurisprudența CJUE în această privință.

Astfel cum s-a subliniat în unele rapoarte, calitatea penitenciarelor variază în mod clar de la un stat membru al UE la altul. Multe state membre, atunci când acționează în calitate de autorități emitente, nu au fost niciodată întrebate cu privire la condițiile de detenție din penitenciarele lor. Astfel de informații sunt solicitate frecvent cu privire la câteva state membre în cazul cărora se consideră că condițiile de detenție ar mai trebui să fie îmbunătățite, în special în ceea ce privește supraaglomerarea. Cu toate acestea, evaluările au arătat că unele dintre aceste state membre au adoptat sau au în vedere inițiative privind îmbunătățirea situației, astfel încât să se evite refuzuri ale predării de către alte state membre.

În contextul evaluărilor, s-a subliniat faptul că, în cazurile în care procedurile de predare sunt suspendate sau chiar complet oprite ca urmare a testului în două etape privind condițiile de detenție enunțat în Hotărârea Aranyosi și Căldăraru, autoritățile competente ale statelor membre ar trebui să depună eforturi pentru a se evita impunitatea.

De asemenea, trebuie subliniat faptul că, în conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE, statul de executare nu dispune de nicio posibilitate de a acorda persoanei căutate drepturi fundamentale mai extinse decât cele prevăzute de dreptul UE.

RECOMANDĂRI

- *Atunci când acționează în calitate de state de executare a unui MEA, statele membre ar trebui să se asigure că judecătorii și procurorii lor implicați în procedurile privind MEA evaluează din proprie inițiativă, atunci când este cazul, condițiile de detenție din statul membru emitent, în conformitate cu jurisprudența relevantă a CJUE, și că fac acest lucru nu numai atunci când această evaluare este solicitată de persoana căutată (sau de avocatul acesteia) și indiferent dacă există sau nu consimțământul acesteia.*
- *Statele membre, acționând în calitate de autorități de executare în cadrul procedurilor privind MEA, ar trebui să țină seama de jurisprudența CJUE, în conformitate cu standardele CEDO, atunci când analizează condițiile de detenție care ar putea prezenta un risc de tratament inuman sau degradant, pentru a evita ca predarea să fie refuzată ca urmare a existenței unor standarde naționale mai înalte.*

3.5. Aspecte legate de traducere

Unele state membre acceptă mandate europene de arestare numai în limba lor oficială. Cu toate acestea, practica demonstrează că uneori poate fi problematic să se furnizeze un MEA tradus în limba statului de executare în timpul arestării provizorii, în special în statele membre care au termene stricte, deoarece poate fi dificil să se găsească un traducător în acest interval de timp scurt. Neprezentarea unei traduceri de către statul emitent în termenul stabilit poate duce la încetarea procedurii privind MEA și la eliberarea persoanei căutate, cu excepția cazului în care instanța alege să traducă MEA pe cheltuiala sa.

În temeiul articolului 8 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, orice stat membru poate să indice, într-o declarație depusă la Secretariatul General al Consiliului, că acceptă o traducere în una sau mai multe alte limbi oficiale ale instituțiilor Uniunii Europene. Unele state membre aplică această dispoziție și acceptă și mandate europene de arestare într-o altă limbă decât limba lor oficială. Aceasta este o abordare nouă, care este urmată și în cele mai recente instrumente ale UE privind dreptul penal, cum ar fi Directiva privind ordinul european de anchetă sau Regulamentul privind ordinele de indisponibilizare și de confiscare, prin care statele membre sunt încurajate să accepte documente în mai multe limbi.

Unele state membre au indicat că, atunci când acționează în calitate de stat de executare, acceptă o traducere a unui MEA într-o altă limbă decât limba lor oficială în cazuri urgente sau cu condiția reciprocității. În acest din urmă caz, este posibil ca un stat membru de executare să recunoască mandatele europene de arestare redactate în orice limbă oficială a oricărui stat emitent care recunoaște mandatele europene de arestare în limba oficială a respectivului stat membru de executare. Unele echipe de experți au considerat că această posibilitate reprezintă o bună practică

Un regim lingvistic flexibil și atitudinea deschisă manifestată de acele state membre care acceptă mandate europene de arestare într-o altă limbă decât limba lor oficială sunt considerate a fi o bună practică ce merită să fie aplicată pe scară mai largă în rândul statelor membre, deoarece prezintă avantajul major de a accelera procedurile privind MEA.

O serie de state membre, atunci când acționează în calitate de state emitente, traduc în limba engleză formularele privind MEA care urmează să fie transmise, înainte de a le introduce în SIS. Și aceasta a fost considerată o bună practică, deoarece permite să fie întotdeauna disponibilă o versiune care, în general, poate fi înțeleasă de toate statele membre, independent de necesitatea de a traduce MEA în limba acceptată de statul membru de executare.

Practicienii din câteva state membre au declarat că, deși limba oficială folosită în cadrul ședințelor de judecată este limba națională, preferă să primească mandatele europene de arestare în limba engleză deoarece traducerile în limba oficială a statului membru de executare sunt uneori de slabă calitate. Cu toate acestea, MEA trebuie apoi tradus în limba în care are loc procedura penală înainte ca cauza să poată fi deferită unei instanțe.

Atunci când fac schimb de informații, unele state membre formulează cereri de informații suplimentare cu privire la mandatele europene de arestare sau răspund la astfel de cereri în limba lor oficială. În astfel de cazuri, cererea de informații suplimentare trebuie să fie tradusă și acest lucru poate întârzia procedurile privind MEA.

Unele state membre au subliniat că pot apărea probleme în situația în care se solicită informații suplimentare atunci când anumite state membre nu utilizează în mod frecvent limbi de largă circulație. Câteva state membre nu contactează direct autoritățile celorlalte state membre, ci acționează prin intermediul autorităților lor centrale, din cauza faptului că nu au ușurința de a folosi anumite limbi. Alte state membre au indicat că comunicarea dintre autoritățile emitente și cele de executare s-ar putea desfășura și într-o altă limbă decât limba oficială a fiecăruia dintre statele membre respective, engleza fiind utilizată în general în aceste cazuri.

RECOMANDARE

- ***Atunci când acționează în calitate de state de executare, statele membre sunt încurajate să aibă în vedere o abordare flexibilă a cerințelor lingvistice și să utilizeze într-o mai mare măsură articolul 8 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, în vederea acceptării mandatelor europene de arestare în alte limbi decât limba lor oficială.***

3.6. Termene

Termenele prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru respectivă sunt de obicei respectate de autoritățile de executare ale statelor membre în cazurile în care nu este necesar să fie solicitate informații suplimentare sau acestea sunt trimise în timp util.

În cazul în care sunt necesare informații suplimentare pentru a le permite autorităților de executare competente să decidă cu privire la predare, informațiile lipsă sunt solicitate de autoritatea judiciară de executare în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI. De obicei, se stabilește un termen pentru primirea acestora, ținând seama de necesitatea de a respecta termenele prevăzute la articolul 17 din decizia-cadru respectivă.

Cu toate acestea, în unele state membre, prelucrarea mandatelor europene de arestare necesită mult timp din cauza procesului de examinare a informațiilor referitoare la un MEA, iar în cazul unor informații suplimentare insuficiente sau al neprimirii unui răspuns corect la întrebările adresate în cererea inițială, ar putea fi necesar să li se reamintească autorităților emitente să transmită respectivele informații sau răspunsuri. Alte motive pentru care ar putea avea lor întârzieri sunt legate de hotărârile pronunțate în lipsă, în principal din cauza lipsei unor informații necesare și corecte sau a cererilor de informații, precum și de cauzele în care se adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebări în cadrul unor cereri de decizie preliminară.

În aceste cazuri, în care termenul pentru furnizarea informațiilor suplimentare nu este respectat, termenul stabilit la articolul 17 alineatul (3) din Decizia-cadru 2002/584/JAI este adesea depășit. În unele rapoarte, s-a observat că nerespectarea unui termen sau nefurnizarea informațiilor solicitate poate avea drept rezultat eliberarea persoanei căutate sau poate chiar determina autoritatea judiciară să refuze în ultimă instanță executarea MEA.

În multe cazuri de întârziere, statul membru de executare furnizează informații cu privire la motivele întârzierii. Mai multe state membre au indicat că, atunci când acționează în calitate de autorități de executare, dacă nu primesc un răspuns după ce și-au reiterat de mai multe ori solicitarea, contactează punctul de contact relevant al RJE și, în cazuri urgente sau mai complexe, membrul lor național din cadrul Eurojustului, pentru a le ajuta să obțină informațiile necesare.

Astfel cum s-a indicat în unele rapoarte, statului emitent i se furnizează arareori în mod spontan informațiile privind o întârziere și timpul estimat a fi necesar pentru a lua decizia privind executarea MEA. Echipele de experți au considerat însă că această practică nu este pe deplin conformă cu Decizia-cadru 2002/584/JAI, dat fiind că articolul 17 alineatul (4) din aceasta prevede că, în cazul în care MEA nu poate fi executat în termenele prevăzute la alineatele (2) sau (3), autoritatea judiciară de executare trebuie să informeze de îndată autoritatea judiciară emitentă cu privire la aceasta și să indice motivele întârzierii.

În unele rapoarte s-a subliniat că este important să se realizeze un echilibru între, pe de o parte, necesitatea executării prompte a MEA și rigoarea verificărilor efectuate de autoritățile de executare și, pe de altă parte, necesitatea de a-i acorda autorității emitente suficient timp pentru a răspunde cererii, incluzând o eventuală cale de atac.

Astfel cum s-a observat într-un raport de evaluare, procedurile privind MEA ar putea fi îmbunătățite dacă cooperarea dintre statele membre ar fi raționalizată din punctul de vedere al furnizării de informații suplimentare relevante pentru decizie, ceea ce ar accelera procesul decizional și ar facilita respectarea termenelor prevăzute la articolul 17 din Decizia-cadru 2002/584/JAI.

În câteva rapoarte, s-a subliniat că, deși Hotărârile Tupikas, Zdziaszek și Ardic au oferit indicații utile cu privire la stabilirea domeniului de aplicare al articolului 4a din Decizia-cadru 2002/584/JAI, acestea au sporit nevoia de informații suplimentare care nu au fost solicitate în mod specific în formularul privind MEA, ceea ce a dus fără îndoială la o creștere a numărului de cereri de informații suplimentare și la nerespectarea termenelor prevăzute la articolul 17 din Decizia-cadru 2002/584/JAI.

În cazul nerespectării termenelor prevăzute la articolul 17 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, numai unele state membre informează Eurojustul cu privire la nerespectarea termenelor și cu privire la motivele întârzierii. Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că, potrivit articolului 17 alineatul (7), există o obligație suplimentară în cazul unor nerespectări repetate: un stat membru care a suferit, din partea altui stat membru, mai multe întârzieri în executarea unor mandate europene de arestare informează Consiliul despre aceasta, în scopul evaluării, la nivelul statelor membre, a punerii în aplicare a prezentei decizii-cadru.

RECOMANDĂRI

- *Atunci când acționează atât în calitate de stat emitent, cât și de stat de executare, statele membre ar trebui să depună toate eforturile posibile în cadrul procesului lor decizional și al procedurilor relevante pentru a asigura respectarea termenelor stabilite în Decizia-cadru 2002/584/JAI, în pofida complexității procedurilor. În acest scop, atunci când acționează în calitate de state emitente, se recomandă ca statele membre să furnizeze informațiile suplimentare solicitate în timp util, astfel încât să se evite întârzierile inutile.*
- *Atunci când acționează în calitate de state membre de executare în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI, se recomandă ca statele membre să informeze autoritatea judiciară emitentă și Eurojustul atunci când cererea nu poate fi executată în termenele prevăzute.*

4. DECIZIA-CADRU 2008/909/JAI

4.1. Motivele de refuz

În mai multe state membre, toate sau unele dintre motivele de nerecunoaștere și de neexecutare prevăzute la articolul 9 din Decizia-cadru 2008/909/JAI au fost transpuse ca fiind obligatorii, deși toate aceste motive sunt facultative în decizia-cadru însăși. Aceleași considerații exprimate cu privire la Decizia-cadru 2002/584/JAI se aplică și în ceea ce privește Decizia-cadru 2008/909/JAI.

În majoritatea statelor membre, motivele cel mai adesea invocate pentru nerecunoașterea sau neexecutarea hotărârilor judecătorești ale altor state membre în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI sunt lipsa dublei incriminări; hotărârile judecătorești pronunțate în lipsă și faptul că a rămas de executat mai puțin de șase luni din pedeapsă. Alte motive de refuz aplicate frecvent sunt: autoritatea emitentă nu a furnizat un certificat completat în mod corespunzător; persoana condamnată nu este un cetățean al statului de executare; facilitarea reabilitării sociale nu a fost stabilită din cauza lipsei unei legături cu statul de executare; executarea pedepsei este prescrisă. Alte motive de nerecunoaștere sau de neexecutare sunt utilizate mai rar.

4.2. Aspecte legate de condițiile de detenție

La fel ca în cazul procedurilor privind MEA, mai multe state membre, atunci când emit un certificat în vederea transferării unui deținut într-un alt stat membru în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, țin seama de considerații privind drepturile fundamentale în legătură cu condițiile de detenție și evaluează dacă condițiile de detenție din statul membru de executare sunt satisfăcătoare. În acest context, acestea fac trimitere la jurisprudența CJUE (în special Hotărârea Aranyosi și Căldăraru), ca reper de interpretare, chiar dacă această jurisprudență nu s-a referit la Decizia-cadru 2008/909/JAI.

Cu toate acestea, evaluările au arătat că, în practică, cazurile în care o transferare în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI nu este finalizată sau inițiată din cauza condițiilor de detenție nesatisfăcătoare din statul de executare sunt destul de rare.

4.3. Evaluarea reabilitării sociale

Potrivit considerentului 9 și articolului 4 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, autoritatea competentă a statului emitent trebuie să constate că executarea pedepsei de către statul de executare ar servi scopului de a facilita reabilitarea socială și reintegrarea cu succes a persoanei condamnate. Această evaluare este un aspect esențial în contextul procedurilor desfășurate în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, întrucât permite atingerea într-o mai mare măsură a obiectivelor educaționale și în materie de prevenție ale pedepsei.

În consecință, astfel cum s-a menționat în unele rapoarte, interesului persoanei condamnate de a beneficia de o reabilitare socială ar trebui să i se acorde o importanță suficientă de către autoritățile emitente, atunci când decid dacă să solicite să se transfere executarea pedepsei către un alt stat membru, și de către autoritățile de executare atunci când decid dacă să accepte sau nu acest transfer. Acest interes legat de reabilitarea socială trebuie însă să fie pus în balanță cu interesul sistemului judiciar de a asigura executarea efectivă a pedepsei într-un stat membru.

Câteva state membre au subliniat, de asemenea, importanța drepturilor victimelor în aplicarea Deciziei-cadru 2008/909/JAI. Potrivit acestei opinii, ar trebui să se acorde atenție, de asemenea, asigurării faptului că persoanele vătămate sunt efectiv despăgubite atunci când persoana în cauză este transferată într-un alt stat membru, deoarece, în practică, s-a constatat că, în anumite cazuri, această despăgubire încetează de îndată ce persoana condamnată își execută pedeapsa în alt stat membru.

Decizia-cadru 2008/909/JAI nu definește noțiunea de „reabilitare socială”. În unele state membre, au fost stabilite orientări privind criteriile specifice pentru evaluarea perspectivelor de reabilitare socială înainte de emiterea unui certificat, în timp ce în alte state membre judecătorul este cel care trebuie să evalueze în fiecare caz în parte dacă transferarea facilitează reabilitarea socială.

Potrivit Manualului privind transferarea persoanelor condamnate și executarea pedepselor privative de libertate în Uniunea Europeană (2019/C 403/02), aprecierea reabilitării sociale facilitate nu poate fi restricționată la simpla stabilire a legăturii geografice, ci trebuie să se bazeze pe o evaluare amănunțită, de la caz la caz.

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a demonstrat că autoritățile din majoritatea statelor membre evaluează cu atenție perspectivele de reabilitare socială a persoanei condamnate în cazul unei transferări într-un alt stat membru pentru a executa pedeapsa, utilizând, într-o anumită măsură, criterii similare, deși gama completă de parametri utilizați poate varia. Deși în majoritatea cazurilor este probabil ca reabilitarea socială să fie facilitată de o transferare către statul membru de origine, ar putea fi necesară o evaluare globală de la caz la caz pentru a se asigura că lucrurile stau, într-adevăr, astfel.

Această evaluare privește mai mulți factori și mai multe împrejurări legate de situația persoanei în cauză, pe baza acestora putându-se ajunge la o concluzie rezonabilă cu privire la caracterul adecvat al unei transferări din perspectiva criteriului reabilitării sociale. În majoritatea statelor membre, se acordă o atenție specială mediului social al persoanelor condamnate care sunt eligibile pentru a fi transferate în statul de executare, și anume legăturilor sociale, economice, culturale, lingvistice, familiale și de altă natură pe care persoana respectivă le are cu statul membru respectiv.

Alte criterii pentru evaluarea factorilor care ar putea crea condiții favorabile pentru reabilitarea socială sunt, printre altele: durata, natura și condițiile șederii persoanei, situația sa financiară, limba pe care o vorbește, faptul dacă are sau nu un loc de muncă în statul membru de executare, precum și dacă dispune de o locuință.

În câteva state membre, autoritățile competente se referă la alte criterii, cum ar fi locul în care se află centrul intereselor vitale, considerațiile legate de sănătate, durata pedepsei care a rămas de executat și posibilitatea eliberării anticipate etc. Avizul persoanei condamnate are de asemenea, de obicei, o importanță semnificativă în ceea ce privește decizia finală privind transferul pedepsei.

Informațiile incluse în dosarul național sau în certificat ar putea fi insuficiente pentru a stabili dacă pedeapsa va servi scopului de a facilita reabilitarea socială și reintegrarea cu succes a persoanei condamnate în societate și, prin urmare, ar putea fi necesare informații suplimentare, în special pentru a stabili legăturile persoanei cu statul membru în care urmează să fie transferată.

În acest scop, articolul 4 alineatul (3) din Decizia-cadru 2008/909/JAI prevede posibilitatea ca statele membre emitente să consulte statul membru de executare înainte de a trimite certificatul și hotărârea judecătorească. Această posibilitate nu este însă utilizată de statele membre în aceeași măsură și numai câteva state membre fac acest lucru în mod regulat. Alte state membre consultă statul de executare numai în cazuri foarte specifice, cum ar fi cele în care este necesară consultarea sau consimțământul prealabil.

Deși o astfel de consultare nu este obligatorie, cu excepția cazurilor menționate la articolul 4 alineatul (1) litera (c) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, unele echipe de experți au considerat că consultarea prealabilă cu statul membru de executare este utilă pentru ca statul membru emitent să obțină toate informațiile relevante pentru a decide dacă să emită sau nu un certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI. În plus, acest lucru facilitează buna cooperare cu statul membru de executare pe parcursul etapelor ulterioare ale procedurii, nu numai în ceea ce privește evaluarea posibilității reabilitării sociale, ci și în ceea ce privește alte aspecte legate de transfer.

Avizele justificate, întemeiate pe articolul 4 alineatul (4) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în care se afirmă că executarea pedepsei în statul de executare nu ar servi scopului de a facilita reabilitarea și reintegrarea în societate a persoanei pot fi emise de autoritățile de executare și trimise autorităților emitente. Cu toate acestea, cea de a noua rundă de evaluări reciproce a evidențiat faptul că astfel de avize nu sunt emise foarte frecvent. Ar trebui, de asemenea, subliniat că, în cazul în care se primește un astfel de aviz, acesta nu este obligatoriu pentru autoritatea statului membru emitent și nu duce întotdeauna la retragerea certificatului.

RECOMANDĂRI

- *Toate statele membre, atunci când acționează în calitate de state membre emitente, sunt încurajate să se asigure că autoritățile lor competente utilizează în mod optim posibilitatea oferită de articolul 4 alineatul (3) din Decizia-cadru 2008/909/JAI de a consulta statul membru de executare în vederea obținerii de informații relevante cu privire la perspectivele reale de reabilitare socială ale persoanei condamnate care este eligibilă pentru o transferare în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI.*

4.4. Informarea, avizul și consimțământul cu privire la transferare ale persoanei condamnate

Procedura de transmitere a hotărârii judecătorești și a certificatului către un alt stat membru în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI poate fi inițiată din oficiu de statul emitent sau la cererea statului de executare sau a persoanei condamnate. Cu toate acestea, câteva state membre nu inițiază astfel de proceduri dacă persoana condamnată sau statul de executare nu solicită acest lucru sau le inițiază numai atunci când persoana condamnată consimte să fie transferată.

Rapoartele de evaluare au evidențiat faptul că aceste practici nu par să fie conforme cu spiritul Deciziei-cadru 2008/909/JAI și că autoritățile emitente competente ar trebui, atunci când este cazul, să aibă în vedere posibilitatea inițierii acestor proceduri din oficiu pentru a facilita reabilitarea socială a persoanei condamnate.

Într-un stat membru este posibil să se solicite recunoașterea și executarea unei pedepse privative de libertate chiar de la momentul audierii suspectului sau chiar de la momentul pregătirii audierii; acest lucru a fost considerat util de echipa de experți. Aceștia au considerat că respectiva practică ar putea fi adoptată și în alte state membre, astfel încât, încă din primele etape ale procedurii și în prezența unui avocat, care poate explica posibilitățile oferite de Decizia-cadru 2008/909/JAI, și a autorităților judiciare, precum și, dacă este necesar, a unui interpret, suspectul să poată ajunge la o decizie mai bine întemeiată cu privire la aspectul dacă ar beneficia sau nu de pe urma unei transferări.

4.4.1. Situația din statul membru emitent

Evaluările au evidențiat că persoanele condamnate care sunt cetățeni ai unui alt stat membru decât cel în care au fost condamnate sau care își au reședința obișnuită în acest alt stat membru nu sunt în mod necesar conștiente de faptul că au dreptul de a fi transferate pentru a executa pedeapsa în statul a cărui cetățenie o dețin sau în care își au reședința obișnuită sau în alt stat membru. Prin urmare, în majoritatea statelor membre, în cursul procedurilor care au legătură cu Decizia-cadru 2008/909/JAI, atunci când se află în detenție, persoana în cauză este informată cu privire la posibilitatea unei transferări într-un alt stat membru, la procedurile care trebuie urmate în acest scop și la implicațiile juridice ale unei astfel de transferări, precum principiul specialității.

În majoritatea statelor membre, acest lucru se realizează în scris, prin intermediul unui formular sau al unei broșuri, care însă, de foarte multe ori, nu sunt disponibile în toate limbile oficiale ale UE. Astfel cum s-a indicat în mai multe rapoarte, acest lucru ar fi recomandabil pentru a se asigura că persoana în cauză poate înțelege informațiile relevante. Într-un stat membru, nu li se furnizează deținuților notificări/informații în scris, aceștia fiind informați doar oral. Echipa de evaluare a subliniat că acest lucru nu este suficient și că toți deținuții ar trebui să fie informați în scris cu privire la posibilitatea de a executa pedeapsa în alt stat membru și cu privire la procedura relevantă privind transferarea.

În același scop, s-a subliniat și că, întrucât deținuții nu sunt de obicei familiarizați cu dreptul procesual, este de asemenea oportun să se asigure faptul că aceste informații sunt clare și accesibile, astfel încât deținutul să înțeleagă într-o mai mare măsură posibilitățile oferite de Decizia-cadru 2008/909/JAI. O echipă de evaluare a sugerat că o fișă de informații standardizată la nivelul UE ar putea fi distribuită deținuților din penitenciarele din toate statele membre în toate limbile UE.

În conformitate cu articolul 6 alineatul (3) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, procedura care trebuie urmată de statul membru emitent impune ca, în toate cazurile în care persoana condamnată se află încă pe teritoriul său și există o hotărâre judecătorească definitivă, persoanei în cauză să i se dea și posibilitatea de a indica dacă este sau nu de acord cu transferarea, chiar dacă consimțământul său nu este necesar. Procedura prin care i se permite persoanei condamnate să își exprime avizul variază de la un stat membru la altul și poate fi scrisă și/sau orală; cu toate acestea, dacă avizul persoanei condamnate este prezentat oral, acesta este de obicei consemnat în scris. Un raport a constatat că, în practică, poate fi adesea dificil să se realizeze o dublă verificare a informațiilor obținute de la persoana condamnată (interviuri cu familia, vecinii, angajatorul).

Avizul persoanei condamnate joacă un rol important în decizia de a emite sau nu un certificat. De obicei, acest aviz este luat în considerare în mod corespunzător, împreună cu celelalte elemente ale cauzei și cu cerințele legale, chiar dacă nu este decisiv în ceea ce privește decizia privind transferarea.

În conformitate cu articolul 6 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, trebuie să se obțină consimțământul persoanei condamnate, cu excepția cazurilor menționate la articolul 6 alineatul (2), și anume dacă o persoană eligibilă pentru a fi transferată este cetățeanul statului membru în care ar urma să fie transferată, dacă trebuie să se aplice un ordin de deportare sau dacă persoana în cauză a fugit sau s-a întors în statul membru respectiv în timp ce era urmărită penal sau condamnată în statul membru emitent. Într-un stat membru, în cazurile în care persoana condamnată solicită inițierea procedurii de transmitere a certificatului către un alt stat membru, se prezumă că consimțământul pentru transferare este inherent unei astfel de cereri. Echipa de evaluare a considerat că această practică pare să nu țină seama de faptul că Decizia-cadru 2008/909/JAI impune ca persoanele condamnate să își fi dat în mod explicit consimțământul și să fi fost informate cu privire la consecințele juridice ale acestui consimțământ.

În unele rapoarte, s-a subliniat că, în cazurile în care persoana condamnată urmează să fie deportată în statul membru a cărui cetățenie o deține pe baza unui ordin de expulzare sau de deportare, de îndată ce persoana în cauză este exonerată de executarea pedepsei, certificatul este transmis statului membru a cărui cetățenie o deține, indiferent dacă persoana condamnată este sau nu de acord cu transferarea.

Autoritățile emitente competente, în conformitate cu articolul 6 alineatul (4) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, trebuie să informeze persoana condamnată, într-o limbă pe care o înțelege, cu privire la decizia de a transmite hotărârea judecătorească, însoțită de certificat, statului membru de executare, folosind formularul standard de notificare prevăzut în anexa II la decizia-cadru menționată. Atunci când persoana condamnată se găsește în statul membru de executare în momentul luării deciziei în cauză, formularul se transmite statului membru de executare, care informează persoana condamnată în consecință.

Deși Decizia-cadru 2008/909/JAI nu prevede căi de atac pentru a se contesta decizia privind transferul executării pedepsei, unele state membre prevăd o astfel de posibilitate în dreptul lor național.

4.4.2. Situația din statul membru de executare

Atunci când persoana condamnată nu se află în statul membru de executare, cu excepția cazului în care aceasta a fost deja audiată în statul emitent, statul de executare se bazează cel mai adesea pe statul emitent pentru a furniza în scris avizul și, atunci când acesta este cerut, consimțământul persoanei condamnate cu privire la transferarea propusă. Cu toate acestea, câteva state membre de executare solicită direct, în scris, avizul și consimțământul persoanei condamnate.

Atunci când persoana condamnată se află în statul membru de executare, toate statele membre dispun de modalități procedurale pentru a primi avizul și, atunci când acesta este cerut, consimțământul persoanei condamnate cu privire la transferare. În majoritatea statelor membre, persoana condamnată sau persoana însărcinată să o asiste sau să o reprezinte, în cazul în care este vorba despre un minor sau despre o persoană aflată sub protecție juridică, va fi citată să participe la o ședință de judecată pentru a-și exprima avizul și, atunci când acesta este cerut, consimțământul. Persoanele respective vor fi asistate de un avocat și, dacă este necesar, de un interpret. În alte state membre, această procedură se desfășoară în scris.

Indiferent dacă un stat membru acționează în calitate de stat membru emitent sau de stat membru de executare, acesta trebuie să informeze persoana cu privire la toate deciziile judiciare care provin de la autoritatea competentă, utilizând formularul de notificare din anexa II la Decizia-cadru 2008/909/JAI. În cazul în care persoana se află încă în statul emitent, decizia îi este transmisă de autoritățile de executare prin intermediul autorității competente a statului respectiv sau direct. Anexa II la Decizia-cadru 2008/909/JAI este utilizată pe scară largă de statele membre.

În mai multe rapoarte se indică faptul că decizia privind recunoașterea și executarea pedepsei privative de libertate de către statul membru de executare poate fi contestată prin formularea unei căi de atac.

RECOMANDĂRI

- *Toate statele membre sunt încurajate să se asigure că autoritățile lor competente informează persoana condamnată, într-un mod simplu și accesibil, cu privire la posibilitatea de a executa pedeapsa într-un alt stat membru în conformitate cu Decizia-cadru 2008/909/JAI, la procedura aplicabilă în ceea ce privește transferarea și la implicațiile juridice ale acesteia.*
- *Se recomandă ca toate statele membre să se asigure că informațiile relevante privind o transferare în vederea executării unei pedepse într-un alt stat membru sunt furnizate în scris persoanei eligibile pentru o astfel de transferare, prin intermediul unui formular sau al unei broșuri, disponibile de preferință în toate limbile oficiale ale UE, pentru ca aceste informații să fie înțelese de persoana în cauză.*

4.5. Adaptarea și recunoașterea parțială

Natura și durata pedepselor privative de libertate variază în mod semnificativ de la un stat membru la altul. Din acest motiv, recunoașterea și executarea unei pedepse privative de libertate într-un alt stat membru în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI ar putea implica adaptarea sau recunoașterea parțială a pedepsei, astfel cum se prevede la articolele 8 și, respectiv, 10 din Decizia-cadru 2008/909/JAI.

Pe baza rezultatelor celei de a noua runde de evaluări reciproce, se poate presupune că, în majoritatea statelor membre, problema recunoașterii parțiale și a adaptării pedepsei nu ridică probleme majore în ceea ce privește aplicarea Deciziei-cadru 2008/909/JAI sau a principiului recunoașterii reciproce și nu constituie un obstacol care să le împiedice să își exercite rolul de a facilita cooperarea judiciară în materie penală în întreaga UE. Cu toate acestea, evaluarea a evidențiat anumite aspecte care trebuie luate în considerare, descrise în cele ce urmează.

4.5.1. Adaptarea

Trebuie subliniat că sistemul Deciziei-cadru 2008/909/JAI se bazează pe principiul recunoașterii reciproce și, prin urmare, articolul 8 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909/JAI prevede, în principiu, menținerea pedepsei, din punctul de vedere al naturii și duratei acesteia, astfel cum a fost impusă în statul în care a fost pronunțată condamnarea. Ca excepție de la această regulă, alineatele (2) și (3) ale articolului 8 din Decizia-cadru 2008/909/JAI prevăd o adaptare a pedepsei în două situații specifice:

- în conformitate cu articolul 8 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în cazul în care pedeapsa este incompatibilă cu sistemul juridic al statului membru de executare în ceea ce privește durata, deoarece depășește durata maximă a pedepsei prevăzute pentru infracțiuni similare de legislația în vigoare la momentul respectiv. Statul membru de executare poate adapta pedeapsa, impunând pedeapsa maximă aplicabilă în propriul său sistem juridic;

- în conformitate cu articolul 8 alineatul (3) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în cazul în care pedeapsa este incompatibilă prin natura sa cu sistemul juridic al statului membru de executare, autoritatea de executare competentă o poate adapta la pedeapsa sau măsura care corespunde cel mai îndeaproape pedepsei privative de libertate pronunțate în statul membru emitent. O sancțiune penală care implică lipsirea de libertate nu trebuie să fie transformată în amendă sau într-o altă sancțiune pecuniară.

În astfel de cazuri, autoritățile de executare trebuie să evalueze ce constituie o „infracțiune similară”, în sensul articolului 8 din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în vederea identificării unei infracțiuni comparabile, ale cărei elemente obiective și subiective sunt asemănătoare celor ale infracțiunii săvârșite în statul membru emitent, pentru care, teoretic, ar fi putut fi aplicată o pedeapsă într-o situație similară în propriul lor sistem de drept penal.

Decizia-cadru 2008/909/JAI nu definește noțiunea de „infracțiune similară” și nici nu precizează ce dispoziții obligatorii de drept penal ar trebui să se aplice în ceea ce privește stabilirea pedepsei, referindu-se în această privință doar la dreptul statului de executare. O echipă de experți a subliniat că diferite state membre au ales modalități diferite de a interpreta termenul „infracțiune similară”. Unele state membre adaptează pedepsele la maximul general al pedepsei cu închisoarea prevăzut de legislația lor, în timp ce altele le adaptează la pedeapsa maximă prevăzută pentru setul de infracțiuni similare.

În orice caz, trebuie efectuată o analiză juridică pentru a stabili o concordanță între elementele de fapt care constituie infracțiunea și încadrarea penală realizată potrivit dreptului național al statului de executare.

Evaluarea a arătat că statele membre, atunci când acționează în calitate de state membre de executare, evaluează ce poate constitui o „infracțiune similară” în sensul articolului 8 din Decizia-cadru 2008/909/JAI utilizând criterii similare, cum ar fi elementele constitutive ale infracțiunii, tipul infracțiunii și durata pedepsei, situația de fapt din speță, astfel cum este descrisă în certificat, și calificarea juridică a infracțiunii potrivit statului emitent.

Cu toate acestea, se pare că noțiunea de „infracțiune similară” de la articolul 8 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI poate cauza dificultăți în cazul în care informațiile referitoare la infracțiune cuprinse în certificat [secțiunea (h)] nu sunt conforme cu hotărârea judecătorească sau descrierea din certificat sau faptele descrise în certificat sunt neclare sau insuficiente pentru a stabili o calificare echivalentă a faptelor. În aceste cazuri, statul de executare poate solicita statului membru emitent informații suplimentare sau o copie a hotărârii judecătorești.

Unele rapoarte de evaluare menționează că o consultare prealabilă între autoritățile emitente și autoritățile de executare poate fi utilă pentru a evita retragerea certificatelor din cauza cerințelor referitoare la adaptare din statul membru de executare în orice etapă a procedurii (recunoașterea deciziei judiciare relevante, executarea acesteia sau trimiterea acesteia spre executare unui alt stat membru) în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI.

Unele rapoarte au menționat că adaptarea pedepselor care impun o obligație de îngrijire psihiatrică sau medicală care implică privarea de libertate, dar care nu constituie o pedeapsă cu închisoarea obișnuită este adesea problematică, ca urmare a diferențelor dintre sistemele naționale în ceea ce privește autoritățile competente, caracterul obligatoriu al tratamentului psihiatric sau durata izolării.

În unele rapoarte, s-a subliniat că pot apărea probleme în ceea ce privește calcularea restului pedepsei care mai trebuie executată, deoarece diferitele sisteme juridice variază, iar metodele lor de calcul pot fi diferite. Unele state membre calculează privarea de libertate în ani și luni, în timp ce altele o calculează în zile; din acest motiv, este mai dificil să se calculeze durata exactă a pedepsei sau a părții care rămâne de executat. În astfel de cazuri, se pot solicita informații suplimentare de la autoritățile emitente. În ciuda acestor dificultăți, refuzurile din aceste motive rămân totuși excepționale.

În afara aspectelor menționate mai sus, majoritatea statelor membre nu au raportat alte dificultăți practice în acest domeniu. Într-adevăr, unele state membre nu s-au confruntat cu necesitatea de a adapta pedeapsa deoarece durata sau natura acesteia erau incompatibile cu legislația lor națională sau s-au confruntat cu astfel de situații doar într-un număr limitat de cazuri. Majoritatea statelor membre s-au confruntat rareori cu cazuri în care certificatele au fost retrase din cauza unei pedepse excesiv de blânde.

4.5.2. Recunoașterea parțială

Articolul 10 din Decizia-cadru 2008/909/JAI prevede că, în cazul în care autoritatea competentă a statului membru de executare consideră oportun să ia în considerare recunoașterea parțială a hotărârii judecătorești și executarea parțială a pedepsei, aceasta poate, înainte de a decide să refuze recunoașterea hotărârii judecătorești și executarea pedepsei în întregime, să consulte autoritatea competentă a statului membru emitent în vederea ajungerii la un acord. Autoritățile emitente și de executare competente pot conveni, de la caz la caz, asupra recunoașterii și executării parțiale a unei pedepse, cu condiția ca acest lucru să nu ducă la agravarea pedepsei.

În cazul în care nu se ajunge la un consens cu privire la o soluție satisfăcătoare pentru autoritatea emitentă, decizia finală luată de autoritatea emitentă poate fi retragerea certificatului, în cazul în care consideră că pedeapsa nu ar fi executată în mod corespunzător.

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a demonstrat că, în majoritatea statelor membre, recunoașterea parțială nu are loc frecvent. Doar câteva state membre au raportat situații în care pedepsele pronunțate de statul membru emitent au fost parțial recunoscute. În pofida lipsei de experiență practică în acest domeniu, practicienii par să fie conștienți de procedura care trebuie urmată în conformitate cu articolul 10 din Decizia-cadru 2008/909/JAI, inclusiv de posibilitatea consultării cu autoritățile competente din statul membru emitent și de necesitatea de a conveni cu acestea din urmă asupra condițiilor de recunoaștere și executare parțială, cu condiția ca pedeapsa să nu fie agravată.

De obicei, nici legislația națională, nici alte acte oficiale nu stabilesc criterii specifice cu privire la modul în care să se decidă dacă să se recunoască hotărârea judecătorească și să se execute pedeapsa doar parțial, și anume cum să se evalueze dacă acest lucru este posibil sau nu, ce ar trebui luat în considerare în acest scop sau în ce cazuri autoritățile judiciare ar trebui sau nu să retragă certificatul. O astfel de evaluare este lăsată în principal la latitudinea autorității competente.

Adesea, recunoașterea parțială a hotărârilor judecătorești se aplică în cazurile în care persoana a fost condamnată pentru mai multe infracțiuni concurente, fapta a făcut obiectul unor decizii separate, iar condițiile sunt îndeplinite numai pentru unele dintre infracțiuni, una sau mai multe infracțiuni nefiind pasibile de pedeapsă în statul de executare. Acest lucru se poate întâmpla în special în cazul infracțiunilor (cum ar fi cele financiare, cele legate de droguri, cele rutiere etc.) care, în unele state membre, intră în sfera de competență a autorităților administrative.

Pentru a evalua dacă recunoașterea parțială în statul de executare este acceptabilă sau dacă certificatul ar trebui retras, este important ca statul emitent să verifice reducerea pedepsei după recunoașterea parțială. Astfel cum s-a subliniat în unele rapoarte, în cazuri rare, dacă această reducere este considerată semnificativă, recunoașterea parțială poate duce la retragerea certificatului.

Câteva state membre au subliniat unele dificultăți care decurg din diferențele dintre sistemele juridice. Acestea se refereau în principal la incompatibilitatea unor măsuri cu dreptul statului de executare, la diferitele criterii și metode utilizate de fiecare stat membru pentru a calcula pedeapsa finală și la principiul contopirii pedepselor aplicate. Acest lucru se poate întâmpla atunci când una dintre pedepsele principale se referă la un comportament care nu este incriminat în statul de executare și poate fi dificil să se stabilească ulterior ce parte din pedeapsă a fost aplicată pentru infracțiunea specifică respectivă și, prin urmare, pot fi necesare informații detaliate privind stabilirea pedepsei rezultante în cazul pluralității de infracțiuni.

Majoritatea statelor membre nu s-au confruntat cu dificultăți semnificative în procesul de consultare stabilit în temeiul articolului 10 alineatul (1) din Decizia-cadru 2008/909/JAI; se ajunge adesea la un acord între statul emitent și statul de executare cu privire la recunoașterea parțială a hotărârii judecătorești și la executarea pedepsei. Cu toate acestea, în cazul în care apar dificultăți în acest proces, ele pot fi soluționate prin intervenția Eurojustului sau a punctelor de contact ale RJE în calitate de facilitatori.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre, acționând în calitate de state emitente și de executare, în cazurile în care nu este posibilă recunoașterea deplină a unei pedepse în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, sunt încurajate să se asigure că autoritățile lor competente desfășoară consultări în temeiul articolului 10 alineatul (1) din respectiva decizie-cadru, în vederea ajungerii la un acord în ceea ce privește posibilitatea recunoașterii parțiale a hotărârii judecătorești și a executării pedepsei, deoarece acest lucru poate facilita recunoașterea reciprocă.*
- *Statele membre sunt încurajate să se asigure că autoritățile lor competente, acționând în calitate de autorități emitente în cadrul procedurilor în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, atunci când completează litera (h) a certificatului, întocmesc o expunere a faptelor cât mai completă și mai precisă posibil, astfel încât să completeze, după caz, informațiile conținute în hotărârea judecătorească, pentru a evita orice dificultăți în evaluarea infracțiunii de către autoritățile de executare.*

4.6. Probleme legate de traducere

În temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, documentele care trebuie transmise statului membru de executare pentru recunoașterea hotărârii judecătorești și executarea pedepsei sunt: o copie a certificatului, o copie a hotărârii judecătorești și o traducere a certificatului în limba (limbile) oficială (oficiale) a (ale) statului membru de executare sau, după caz, într-o limbă oficială a Uniunii care este acceptată de statul membru respectiv.

În temeiul articolului 23 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în principiu, nu este necesară traducerea hotărârii; prin urmare, legislația mai multor state membre nu impune traducerea hotărârii.

În temeiul alineatului (3) din această dispoziție, numai statele membre care au depus o declarație la Secretariatul General al Consiliului pot, în calitate de state de executare, în cazul în care consideră conținutul certificatului insuficient pentru a lua o decizie cu privire la recunoașterea și executarea pedepsei, să solicite ca hotărârea judecătorească sau părți esențiale din aceasta să fie însoțite de o traducere în limba lor oficială. Statele membre care nu au făcut o astfel de notificare, în cazul în care este necesară traducerea (și anume, în cazul unor hotărâri mai complicate), pot lua măsuri în acest sens fără a recurge la statul membru emitent.

În astfel de cazuri, deși nu a fost solicitată o traducere a hotărârii judecătorești de la statul emitent, utilizarea limbii oficiale în cadrul procedurilor judiciare este o cerință în temeiul legislației privind procedura penală din unele state membre. Prin urmare, în practică, autoritățile competente din unele state membre consideră că traducerea hotărârii judecătorești este de dorit și adesea o solicită sau, în cazul în care nu o primesc de la statul membru emitent, o traduc frecvent pe cheltuiala lor.

O traducere completă a hotărârii poate fi considerată necesară în cazurile în care conținutul certificatului pare inadecvat pentru a decide cu privire la executarea pedepsei și este necesară o examinare mai detaliată a motivelor potențiale de refuz sau a necesității de adaptare. În plus, unele state membre solicită, de asemenea, traducerea tuturor documentelor justificative.

În aceste cazuri, pot avea loc consultări între autoritățile competente ale celor două state membre, care pot conduce la un compromis având în vedere legislația diferită din celălalt stat membru. Statului membru emitent i se poate solicita să furnizeze doar o traducere a părților relevante ale hotărârii judecătorești (și anume, examinarea infracțiunilor și evaluările efectuate de instanță în ceea ce privește alegerea și durata pedepsei) sau să prezinte un sumar al hotărârii mai degrabă decât hotărârea completă, întrucât traducerea hotărârii în întregime este, de obicei, costisitoare și necesită timp. Aceste mecanisme pot economisi timp și alocarea inutilă a resurselor.

În mod evident, în cazul în care se formulează o cerere de traducere a hotărârii de condamnare și, după caz, a documentelor justificative, unele state membre adesea nu se conformează în termenele stabilite, ceea ce duce la o amânare a deciziei de recunoaștere și executare a hotărârii.

Câteva state membre de executare nu solicită în mod regulat traducerea hotărârii judecătorești și a documentelor suplimentare în limba lor și/sau o acceptă în limba engleză, lucru pe care echipele de experți l-au considerat o bună practică.

Câteva state membre emitente transmit de obicei statului membru de executare hotărârea judecătorească și certificatul traduse într-o limbă acceptată de statul membru respectiv, deși acest lucru nu este solicitat și independent de o cerere specifică, ceea ce reprezintă, de asemenea, o modalitate bună de a facilita și de a accelera procedurile.

În unele cazuri în care certificatul primit nu este tradus sau în cazul în care nu este furnizată nicio traducere a deciziei sau a elementelor sale esențiale, iar conținutul acestor documente nu este suficient pentru luarea unei decizii, autoritățile competente ale statului de executare pot refuza recunoașterea unei hotărâri judecătorești a celuilalt stat membru prin care se impune o pedeapsă privativă de libertate, iar procedura se încheie.

RECOMANDĂRI

- *Atunci când acționează în calitate de state membre de executare în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, statele membre ar trebui să se asigure că autoritățile lor competente limitează cererile de traducere în întregime a hotărârilor judecătorești la cazurile în care consideră că conținutul certificatului este insuficient pentru a lua o decizie privind executarea pedepsei și, după caz, după consultarea autorităților competente din statele emitente, pentru a evalua dacă ar fi suficient ca numai părțile esențiale ale hotărârilor judecătorești să fie traduse în conformitate cu articolul 23 alineatul (3) din Decizia-cadru 2008/909/JAI.*

4.7. Termene

Mai multe state membre, atunci când acționează în calitate de state de executare, se confruntă cu dificultăți în respectarea termenului de 90 de zile prevăzut la articolul 12 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI în ceea ce privește decizia privind recunoașterea hotărârii judecătorești și executarea pedepsei.

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a arătat că apar probleme în ceea ce privește răspunsurile în timp util din partea autorităților de executare relevante în special atunci când lipsesc informații din certificat sau anumite aspecte trebuie clarificate (în principal în ceea ce privește pedeapsa aplicată, documentele lipsă, datele de identificare incomplete ale persoanei condamnate etc.) sau este necesară o traducere a documentelor. Aceste probleme duc adesea la întâzieri, iar termenele prevăzute la articolul 12 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI nu pot fi respectate.

Acest lucru poate fi deosebit de relevant în cazurile în care certificatul se referă la mai multe hotărâri judecătorești sau hotărârea vizează mai multe infracțiuni, deoarece procesul va dura mai mult din cauza numărului de autorități implicate și a căilor de atac separate care pot fi introduse. Este posibil ca aceasta să nu fie o problemă deosebită în unele state membre, unde termenele de introducere a unei căi de atac sunt destul de scurte. Dificultăți în respectarea termenelor pot apărea, de asemenea, atunci când este necesară adaptarea pedepsei.

În cazul în care termenul prevăzut la articolul 12 alineatul (2) din Decizia-cadru 2008/909/JAI nu poate fi respectat, statele membre de executare ar trebui să notifice imediat acest lucru statului membru emitent, indicând motivele nerespectării termenelor stabilite și timpul estimat necesar pentru luarea deciziei finale, dar, în practică, nu toate statele membre fac acest lucru.

În unele cazuri, pe baza rezultatului celei de a noua runde de evaluări reciproce, acest lucru a condus la retragerea unui certificat din cauza liberării (condiționate) iminente a persoanei condamnate sau din cauză că o astfel de liberare a avut deja loc.

RECOMANDĂRI

- *Atât atunci când acționează în calitate de stat emitent, cât și de stat de executare, statele membre ar trebui să depună toate eforturile posibile în procesul lor decizional pentru a asigura respectarea termenelor stabilite în Decizia-cadru 2008/909/JAI, în pofida complexității procedurilor. În acest scop, atunci când acționează în calitate de state emitente, se recomandă ca statele membre să furnizeze informațiile suplimentare solicitate în timp util, astfel încât să se evite întârzierile inutile.*
- *Atunci când acționează în calitate de stat membru de executare, se recomandă ca statele membre să informeze autoritatea judiciară emitentă atunci când cererea nu poate fi executată în termenul prevăzut în Decizia-cadru 2008/909/JAI, indicând motivele întârzierii și timpul estimat necesar pentru luarea deciziei finale.*

5. LEGĂTURILE ÎNTRE DECIZIILE-CADRU 2002/584/JAI ȘI 2008/909/JAI

Relația funcțională și complementaritatea dintre articolul 4 punctul 6 și articolul 5 punctul 3 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, pe de o parte, și Decizia-cadru 2008/909/JAI, pe de altă parte, sunt destul de complex de gestionat, în special în statele membre în care competența pentru aceste două instrumente revine unor autorități diferite, ceea ce se întâmplă în majoritatea statelor membre. În majoritatea statelor membre, nu există niciun memorandum de înțelegere specific între aceste autorități; experții au făcut recomandări unor state membre de a elabora orientări care să definească modul în care ar trebui organizată această cooperare.

Numai în câteva state membre, în cazurile în care se aplică articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, aceleași autorități decid cu privire la recunoașterea hotărârii în cadrul aceleiași proceduri.

În cazurile în care executarea unui MEA este refuzată în temeiul articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI sau condiționată în temeiul articolului 5 punctul 3 din decizia-cadru menționată, este posibil ca decizia de a menține MEA sau de a elibera un certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI să nu fie ușoară.

Doar câteva state membre au emis orientări sau fișe informative care le explică practicienilor circumstanțele în care ar trebui executată o hotărâre fie prin predarea persoanei în cauză, fie prin recunoașterea hotărârii judecătorești; experții au considerat că aceasta este cea mai bună practică.

În majoritatea statelor membre, în legislație sau în orientările administrative nu sunt prevăzute criterii specifice pentru a evalua dacă ar trebui emis un MEA sau un certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, deși în unele cazuri astfel de criterii sunt bine identificate. Alegerea este făcută de practicieni de la caz la caz. Cu toate acestea, atunci când nu se cunoaște locul în care se află persoana condamnată, de obicei se emite un MEA.

Printre criteriile de alegere a instrumentului adecvat de recunoaștere reciprocă, unele autorități din statele membre au menționat posibilitățile de executare efectivă a pedepsei, cetățenia și locul de reședință al persoanei condamnate, legăturile dintre persoana în cauză și statul de executare și posibilitățile de facilitare a reabilitării și integrării sociale, precum și necesitatea de a evita impunitatea.

Având în vedere complexitatea unei decizii de refuz al predării în temeiul articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, unele echipe de experți au subliniat necesitatea ca autoritățile emitente să efectueze o reflecție aprofundată și atentă cu privire la emiterea unui MEA sau a unui certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, să găsească un echilibru între necesitatea executării pedepsei și necesitatea de a asigura reabilitarea socială a persoanei condamnate și să acorde importanța cuvenită criteriilor relevante. În unele rapoarte, s-a subliniat faptul că comunicarea și consultările cu autoritățile competente din alte state membre pot fi utile pentru identificarea instrumentului care trebuie aplicat. Ar putea fi luată în considerare, de asemenea, intervenția Eurojustului sau a punctelor de contact ale RJE, pentru a facilita aceste consultări, dacă este necesar. Într-un raport de evaluare, organizarea de reuniuni bilaterale cu autoritățile competente ale celui alt stat membru, în vederea stabilirii unor modalități privind posibila transformare a unei proceduri privind MEA într-o procedură de recunoaștere a unei hotărâri judecătorești în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, a fost considerată o bună practică.

Unele state membre refuză predarea în temeiul articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI înainte ca decizia privind recunoașterea reciprocă a hotărârii judecătorești sau a ordonanței de condamnare să devină definitivă, fără a garanta executarea pedepsei. Echipele de evaluare au considerat că această practică ar trebui modificată în lumina articolului 25 din Decizia-cadru 2008/909/JAI, astfel cum a fost interpretat de CJUE.

În cazurile menționate la articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI și la articolul 5 punctul 3 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, nu există o practică comună a statelor membre în ceea ce privește emiterea sau solicitarea unui certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI.

Astfel, unele state membre, în temeiul articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, impun întotdeauna emiterea unui certificat în conformitate cu Decizia-cadru 2008/909/JAI pentru a stabili un temei juridic pentru executarea unei pedepse pronunțate într-un alt stat membru. Unii practicieni și-au exprimat opinia că certificatul prevăzut de Decizia-cadru 2008/909/JAI oferă mai multe garanții decât executarea „directă” fără certificat, deși această practică poate întârzia executarea hotărârii judecătorești.

Într-un raport, se subliniază, de asemenea, că certificatul conține informații foarte valoroase care ar putea să trebuiască să fie solicitate ulterior autorității care a pronunțat hotărârea de condamnare, în vederea unor proceduri ulterioare, de exemplu durata arestului preventiv, în cazul în care persoana a fost arestată în cursul procedurii, dispoziții legale, dacă statul de condamnare impune furnizarea de informații privind liberarea condiționată etc. Se reamintește faptul că o cauză care abordează această chestiune (C-179/22) se află în prezent pe rolul CJUE.

Alte state membre, după ce au refuzat predarea, execută direct hotărârea statului membru emitent pe baza informațiilor cuprinse în MEA, în special în cazurile în care persoana căutată este resortisant al statului membru de executare sau își are reședința legală în acesta. În aceste cazuri, se consideră că recunoașterea și executarea hotărârii rezultă în mod automat din refuzul predării.

În pofida faptului că, din punct de vedere pur practic, acest lucru asigură executarea rapidă a pedepselor, în cadrul celei de a noua runde de evaluări reciproce, unele echipe de evaluare, precum și unii practicieni din statele membre evaluate nu au fost în favoarea acestei opțiuni, subliniind, printre altele, că aceasta privează autoritățile emitente, care ar putea să nu dorească ca pedeapsa să fie executată în statul de executare, de posibilitatea lor de a decide dacă să retragă certificatul, astfel cum se prevede în Decizia-cadru 2008/909/JAI.

În aceste cazuri, s-a recomandat ca autoritățile de executare să solicite și să obțină un certificat din partea autorității emitente înainte de a-și asuma executarea pedepsei privative de libertate. Cu toate acestea, ar trebui subliniat, de asemenea, faptul că, astfel cum s-a subliniat în unele rapoarte, o astfel de practică evită riscul de sustragere a persoanei căutate, contribuind astfel la evitarea impunității.

Într-un raport se consideră că aceste diferențe pot rezulta dintr-un anumit nivel de ambiguitate în Decizia-cadru 2008/909/JAI cu privire la acest aspect. Articolul 25 prevede că, fără a aduce atingere Deciziei-cadru 2002/584/JAI, dispozițiile Deciziei-cadru 2008/909/JAI se aplică *mutatis mutandis*, în măsura în care sunt compatibile cu dispozițiile articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI sau în cazul în care predarea este condiționată de returnarea ulterioară a persoanei (articolul 5 punctul 3 din Decizia-cadru 2002/584/JAI). Pe baza formulării „fără a aduce atingere Deciziei-cadru 2002/584/JAI” și apoi „în măsura în care [dispozițiile] sunt compatibile cu dispozițiile [Deciziei-cadru 2002/584/JAI]”, s-a observat că se pare că Decizia-cadru 2002/584/JAI ar trebui să prevaleze. Cu toate acestea, în același text juridic, în considerentul 12 se afirmă că „statul de executare ar putea verifica existența motivelor de nerecunoaștere și neexecutare, astfel cum sunt prevăzute la articolul 9 din Decizia-cadru 2008/909/JAI”. Această incertitudine juridică se reflectă în diferitele practici și legislații interne ale statelor membre.

Se reamintește, de asemenea, că jurisprudența Popławski I și II, potrivit căreia statul de executare trebuie să garanteze că se angajează efectiv să asigure executarea sau predarea, nu este interpretată și aplicată în mod uniform în întreaga Uniune.

În cadrul celei de a noua runde de evaluări reciproce, atât practicienii din statele membre evaluate, cât și echipele de experți au subliniat necesitatea unei clarificări la nivelul Uniunii referitoare la implicațiile aplicării coroborate a articolului 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI și a Deciziei-cadru 2008/909/JAI, în special în ceea ce privește posibilitatea sau imposibilitatea executării directe a unei pedepse, după refuzul predării, pe baza informațiilor cuprinse în MEA, fără un certificat.

Atunci când predarea a fost convenită cu o garanție privind returnarea în temeiul articolului 5 punctul 3 din Decizia-cadru 2002/584/JAI, se pare că majoritatea statelor membre pot conveni asupra necesității de a emite un certificat după ce persoana căutată este condamnată în statul emitent.

Un alt aspect relevant referitor la aplicarea coroborată a Deciziei-cadru 2002/584/JAI și a Deciziei-cadru 2008/909/JAI este legat de problema de a ști ce se întâmplă cu persoana aflată în detenție între refuzul predării și recunoașterea unei pedepse privative de libertate.

Pentru statele membre care execută în mod direct pedeapsa, acest aspect nu este relevant. Alte state membre își amână decizia privind predarea în așteptarea eliberării certificatului; în aceste cazuri, există un decalaj de timp în care persoana ar putea să fugă. Unele dintre aceste state membre mențin persoana căutată în arest provizoriu în așteptarea eliberării certificatului de către statul emitent, în conformitate cu articolul 14 din Decizia-cadru 2008/909/JAI. În contextul evaluării, s-a subliniat că o astfel de abordare evită posibilitatea ca persoana căutată să se sustragă până la recunoașterea pedepsei privative de libertate și promovează astfel încrederea reciprocă.

În alte state membre, o astfel de arestare provizorie nu este aplicată. În acest caz, experții au recomandat autorităților naționale să recurgă la articolul 14 din Decizia-cadru 2008/909/JAI în cazul în care predarea în temeiul unui MEA în scopul executării unei pedepse este refuzată, pentru a evita orice risc de impunitate.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt invitate să se asigure că, înainte de a emite un MEA în scopul executării unei pedepse, autoritățile judiciare competente verifică în detaliu dacă ar fi mai adecvat să se urmeze procedurile prevăzute în Decizia-cadru 2008/909/JAI.*
- *Se recomandă statelor membre să recurgă la arestarea provizorie, astfel cum se prevede la articolul 14 din Decizia-cadru 2008/909/JAI, în cazul în care predarea în temeiul unui MEA în scopul executării unei pedepse este refuzată, pentru a evita orice risc de impunitate.*
- *Eurojust, împreună cu RJE, este invitat să ofere orientări privind relația funcțională și complementaritatea dintre articolul 4 punctul 6 din Decizia-cadru 2002/584/JAI și Decizia-cadru 2008/909/JAI și implicațiile și posibilele probleme ale aplicării coroborate a acestora, în vederea stabilirii unei mai mari coerențe a practicilor statelor membre, în funcție de rezultatul cauzei C-179/22 aflate pe rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene.*

6. DECIZIILE-CADRU 2008/947/JAI ȘI 2009/829/JAI

6.1. Nepunerea în aplicare

Nivelul de aplicare a Deciziei-cadru 2008/947/JAI privind transferul măsurilor neprivative de libertate și a Deciziei-cadru 2009/829/JAI privind ordinul european de supraveghere judiciară este destul de scăzut în întreaga Uniune.

Pe baza rezultatelor celei de a noua runde de evaluări reciproce, se pare că motivele pentru nepunerea în aplicare a Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI nu sunt legate de modul în care aceste decizii-cadru au fost transpuse. Majoritatea practicienilor intervievați în contextul acestei runde de evaluări reciproce consideră, de obicei, că legislația națională de transpunere este cuprinzătoare și ușor de înțeles.

Motivele pentru utilizarea insuficientă a Deciziei-cadru 2008/947/JAI și a Deciziei-cadru 2009/829/JAI par a fi multidimensionale și legate de coexistența mai multor factori. Unele dintre acestea au fost deja identificate cu ceva timp în urmă în contextul discuțiilor dintre practicienii din toate statele membre sub auspiciile RJE (documentul ST 14754/18). Principalele aspecte aduse în discuție au fost faptul că instrumentele nu sunt cunoscute pe scară largă în rândul practicienilor din UE, ceea ce a condus la o lipsă de experiență și la întârzieri în execuție. O altă problemă ridicată a fost dificultatea de a identifica autoritatea competentă de contactat în celelalte state membre.

Această rundă de evaluări reciproce a oferit ocazia de a analiza în profunzime aceste circumstanțe și alte circumstanțe care stau la baza utilizării rare a Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI și de a identifica posibile modalități de îmbunătățire. Anumite aspecte și provocări comune ambelor decizii-cadru sunt abordate în prezentul subcapitol, în timp ce altele care sunt specifice fiecărui instrument juridic sunt abordate în următoarele subcapitole.

Pe lângă faptul că aceste instrumente sunt adăugiri relativ recente, evaluarea a evidențiat faptul că o problemă recurentă este lipsa unei sensibilizări, a unei cunoașteri și a unei experiențe suficiente cu privire la Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI în rândul practicienilor din statele membre, nu numai al judecătorilor și procurorilor, al serviciilor de probațiune și al avocaților apărării, care ar trebui să fie actori-cheie în acest domeniu. O altă problemă este lipsa unei formări suficiente cu privire la aceste instrumente.

Aceste deficiențe sunt comune majorității statelor membre și indică în mod clar că sunt necesare inițiative pentru a promova cunoașterea și utilizarea Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI în rândul tuturor părților interesate relevante implicate în aplicarea acestora, prin asigurarea formării, a schimbului de informații și de bune practici între practicieni, atât la nivel național, cât și la nivelul UE. În plus, ar fi util să se pună la dispoziția practicienilor manuale pentru punerea în practică a acestor instrumente atât la nivelul UE, cât și la nivel național, deoarece absența unor orientări procedurale naționale specifice poate provoca o anumită reticență în rândul judecătorilor de a utiliza aceste instrumente juridice.

S-a observat că utilizarea foarte limitată a Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI se datorează, de asemenea, duratei și complexității procedurilor aferente. În consecință, autoritățile judiciare optează cel mai adesea mai degrabă pentru soluții mai simple decât pentru utilizarea unor mecanisme complexe și care necesită mult timp. Prin urmare, în opinia unor practicieni, o posibilă măsură la nivelul UE pentru a promova utilizarea pe scară mai largă a acestora ar putea fi simplificarea procedurilor.

În plus, practicienii au subliniat că există un număr limitat de cazuri în care ar fi adecvat sau expeditiv să se utilizeze în mod eficace aceste instrumente, inclusiv în absența implicațiilor transfrontaliere.

Un obstacol semnificativ în calea utilizării Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, care a fost identificat în mod clar în această rundă de evaluări, constă în diferențele semnificative dintre sistemele naționale în ceea ce privește natura și durata măsurilor de probațiune, alternative și de control aplicabile. Este posibil ca măsurile vizate de aceste decizii-cadru chiar să nu existe în sistemele juridice ale unor state membre. În plus, informațiile furnizate de statul emitent sunt uneori incomplete sau certificatul nu este trimis autorităților de executare.

Această rundă de evaluare a identificat în mod clar faptul că diferențele dintre sistemele juridice naționale îngreunează transferul unor astfel de măsuri către un alt stat membru. Cunoașterea celorlalte sisteme judiciare și a practicilor naționale în ceea ce privește măsurile premergătoare și ulterioare procesului nu este larg răspândită în rândul practicienilor din statele membre, iar acest lucru poate avea un impact asupra încrederii reciproce între autoritățile judiciare competente, ceea ce reprezintă o condiție prealabilă pentru buna funcționare a recunoașterii reciproce, inclusiv pe baza Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI.

Pentru a remedia aceste probleme, în contextul acestei runde de evaluări reciproce s-a subliniat faptul că ar fi foarte util să existe o singură sursă de informații cu privire la măsurile neprivative de libertate în sistemele juridice ale tuturor statelor membre, de exemplu pe site-ul RJE. Pentru a facilita aplicarea Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, s-a subliniat, de asemenea, că statele membre ar trebui să actualizeze informațiile de pe site-ul RJE (Atlasul RJE) cu privire la autoritățile competente care se ocupă de instrumentele de recunoaștere reciprocă menționate anterior, permițând un contact direct eficient între autoritățile competente.

Un alt aspect comun în ceea ce privește Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI este lipsa de informare în rândul persoanelor eligibile pentru măsurile prevăzute de aceste instrumente juridice cu privire la posibilitățile pe care le oferă. Prin urmare, s-a recomandat ca autoritățile naționale competente să furnizeze efectiv informații cu privire la aceste posibilități persoanei urmărite penal sau condamnate în timpul audierii sau al procesului. Într-un raport, s-a subliniat că ar putea avea loc reuniuni periodice între autoritățile judiciare, procurori și celelalte autorități implicate pentru a identifica cazurile în care Decizia-cadru 2008/947/JAI poate fi aplicată într-un stadiu incipient al procedurilor și pentru a-și coordona acțiunile la nivel național. Același lucru este valabil și pentru Decizia-cadru 2009/829/JAI.

6.2. Decizia-cadru 2008/947/JAI

Deși recunoaște că Decizia-cadru 2008/947/JAI, care este un instrument de recunoaștere reciprocă ulterioară procesului, menit să sporească perspectivele de reintegrare în societate a persoanei condamnate, este relativ recentă, această rundă de evaluare a arătat cât de rar este utilizată.

După cum s-a arătat deja mai sus, diferențele dintre sistemele penale ale statelor membre, inclusiv în ceea ce privește modul în care sunt structurate măsurile alternative și de probațiune, generează probleme practice. În condițiile în care statele membre pot recunoaște pedepsele cu închisoarea destul de ușor, nu pare deloc simplu să facă acest lucru în ceea ce privește sancțiunile alternative și măsurile de probațiune care implică anumite tipuri de îngrijire sau interdicții, pentru care autoritatea de executare poate să nu aibă echivalent în sistemul său național. Prin urmare, pentru a îmbunătăți cunoștințele practicienilor și a facilita transferurile, ar trebui colectate mai multe informații cu privire la măsurile neprivative de libertate pronunțate în diferite state membre, eventual pe site-ul RJE, astfel cum s-a menționat mai sus în subcapitolul anterior.

În plus, faptul că există mai multe autorități naționale competente să pună în aplicare Decizia-cadru 2008/947/JAI sporește, de asemenea, complexitatea situației și creează incertitudine cu privire la autoritatea care trebuie contactată. De asemenea, există dificultăți în identificarea autorităților competente în Atlasul RJE, care, printre altele, nu include în prezent informații privind autoritățile de probațiune.

În plus, atunci când durata măsurilor de probațiune este scurtă, până în momentul în care autoritatea emitentă a luat măsurile necesare pentru adoptarea măsurii, adesea perioada de probațiune a expirat deja sau este pe punctul de a expira; în plus, o decizie privind recunoașterea unei măsuri poate fi pronunțată după expirarea perioadei de probațiune.

Astfel cum s-a subliniat într-un raport, comunicarea eficientă și în timp util între autoritățile competente ale statelor membre, în vederea asigurării transferului cu succes și în timp util al supravegherii măsurilor de probațiune sau a măsurilor alternative în conformitate cu Decizia-cadru 2008/947/JAI, este extrem de importantă pentru promovarea aplicării principiului recunoașterii reciproce în cazul hotărârilor judecătorești și al deciziilor de probațiune. Unele echipe de experți au identificat mai multe cazuri de comunicare inefficientă între autoritățile competente ale statelor membre, care au cauzat întârzieri și nerespectarea termenelor pentru finalizarea transferurilor. Autoritățile unui stat membru au sugerat că contactele dintre serviciile de probațiune care se ocupă de Decizia-cadru 2008/947/JAI din toate statele membre ar putea fi sporite la nivelul UE, deoarece acest lucru ar facilita consultarea și cooperarea în cazuri specifice, atunci când este necesar.

În plus, domeniul de aplicare specific al Deciziei-cadru 2008/947/JAI, și anume măsurile de probațiune și sancțiunile alternative, impune monitorizarea și supravegherea specifică a persoanelor condamnate. Monitorizarea eficace necesită o încredere sporită între autoritățile competente ale altor state membre și, prin urmare, cunoașterea altor sisteme judiciare. Cu toate acestea, se pare că se pot aduce îmbunătățiri în această privință, deoarece unele autorități judiciare naționale preferă să mențină executarea pedepsei/măsurii, chiar și la distanță, sub responsabilitatea serviciilor lor naționale, mai degrabă decât să accepte supravegherea transfrontalieră, deoarece consideră că acest lucru asigură o monitorizare mai eficientă a măsurilor.

Pentru a conferi mai multă vizibilitate la nivelul UE Deciziei-cadru 2008/947/JAI, unele rapoarte au sugerat crearea unei rețele formate din autoritățile relevante ale statelor membre pentru a face schimb de experiență și de bune practici și pentru a găsi soluții comune atunci când se utilizează acest instrument juridic.

Un pas în această direcție este proiectul METIS, care urmărește să promoveze, printre altele, utilizarea Deciziei-cadru 2008/947/JAI prin dezvoltarea de instrumente practice atât pentru practicieni, cât și pentru persoanele condamnate și avocații acestora. Statele membre implicate în proiectul METIS elaborează, de asemenea, un tabel care compară măsurile de probațiune. Unii experți au considerat că acest proiect ar promova utilizarea acestui instrument de recunoaștere reciprocă și, în sens mai larg, ar consolida încrederea reciprocă între statele membre.

6.3. Decizia-cadru 2009/829/JAI

Unele dintre concluziile privind Decizia-cadru 2008/947/JAI, astfel cum se arată în subcapitolul anterior, pot fi aplicate și Deciziei-cadru 2009/829/JAI: aceasta din urmă este un instrument de recunoaștere reciprocă premergătoare procesului, care prevede transferul măsurilor de supraveghere judiciară către un alt stat membru, cu scopul de a preveni inegalitățile dintre rezidenții și nerezidenții din statul în care se desfășoară procesul și ținând seama de faptul că, în circumstanțe similare, nerezidenții sunt arestați preventiv mai des decât rezidenții.

O explicație pentru reticența judecătorilor de a aplica Decizia-cadru 2009/829/JAI este legată de dificultatea de a identifica cazurile în care emiterea unui ordin european de supraveghere judiciară ar fi eficace și adecvată. Practicienii din unele state membre și-au exprimat opinia că valoarea adăugată a unui ordin european de supraveghere judiciară este discutabilă, deoarece nu răspunde nevoilor procedurilor penale. Și anume, timpul necesar pentru instituirea procedurilor aferente nu este compatibil cu termenele pentru audierile privind arestarea preventivă. Într-adevăr, decizia de a plasa o persoană în arest preventiv trebuie luată într-un termen scurt, iar în acest interval de timp nu este posibil să se emită un ordin european de supraveghere judiciară și să se primească un răspuns din partea statului membru de executare.

În plus, autoritățile competente adesea nu sunt dispuse să permită persoanei suspectate/acuzate să părăsească țara atunci când prezența sa va fi necesară în cursul procedurii penale, deoarece consideră că arestarea este necesară și, prin urmare, este necesar un MEA.

Practicienii din unele state membre și-au exprimat opinia că, atunci când o anchetă premergătoare procesului poate fi finalizată destul de rapid, nu ar fi oportun să se emită un ordin european de supraveghere judiciară, deoarece acest lucru ar putea îngreuna gestionarea cazului. O opțiune mai bună pentru o soluționare mai rapidă a unei cauze penale este de a menține pe termen scurt persoana în cauză în arest provizoriu, mai degrabă decât de a o elibera pentru a se întoarce în vederea unei anchete suplimentare sau a unui proces.

În ceea ce privește anchetele mai complexe și mai îndelungate, unii practicieni și unele echipe de experți au exprimat opinii diferite. Unii practicieni consideră că, pentru astfel de anchete, în care suspectii se află de obicei în arest, un ordin european de supraveghere judiciară ar putea pune în pericol ancheta.

O echipă de experți a exprimat opinia contrară – potrivit căreia, în cauzele penale îndelungate, ar trebui să prevaleze beneficiile oferite de Decizia-cadru 2009/829/JAI (consolidarea prezumției de nevinovăție și a dreptului la libertate).

La un nivel mai general, această rundă de evaluare a demonstrat că reticența de a utiliza ordinul european de supraveghere judiciară se datorează, de asemenea, incertitudinii cu care se confruntă autoritatea emitentă în ceea ce privește eficacitatea monitorizării măsurii de supraveghere judiciară de către autoritățile de executare. În opinia unor practicieni, interacțiunea și comunicarea continuă între aceste autorități pentru a monitoriza respectarea măsurilor impuse par a fi destul de dificile în practică.

În sfârșit, un alt motiv invocat de autoritățile competente ale unui stat membru pentru utilizarea sporadică a Deciziei-cadru 2009/829/JAI este acela că costul măsurilor de supraveghere judiciară nu justifică utilizarea lor în cazul infracțiunilor minore.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt invitate să ia măsurile adecvate pentru a spori gradul de sensibilizare a practicienilor cu privire la Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI și, în consecință, să includă informații cu privire la aceste instrumente juridice în programele de formare pentru toate părțile interesate relevante, precum și să elaboreze orientări specifice pentru a facilita și a promova utilizarea acestor instrumente.*
- *Se recomandă Comisiei Europene să ia măsuri concrete fără caracter legislativ pentru a consolida aplicarea Deciziei-cadru 2008/947/JAI privind probațiunea și sancțiunile alternative și a Deciziei-cadru 2009/829/JAI privind ordinul european de supraveghere judiciară, ținând seama de informațiile colectate în cursul acestei runde de evaluări reciproce.*

- *Comisia Europeană, după caz, în cooperare cu RJE și Eurojust, este încurajată să ia în considerare punerea la dispoziția practicienilor a unor manuale ale UE care să conțină orientări practice privind aplicarea Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI.*
- *În vederea facilitării aplicării Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, RJE, în cooperare cu statele membre, este încurajată să includă pe site-ul web al RJE informații relevante privind toate sistemele naționale și măsurile neprivative de libertate pe care acestea le prevăd, precum și informații actualizate privind autoritățile tuturor statelor membre competente să aplice aceste decizii-cadru.*

7. CHESTIUNI ORIZONTALE

7.1. Autoritatea centrală și contactele directe

7.1.1. Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziei-cadru 2002/584/JAI

În conformitate cu articolul 7 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, fiecare stat membru poate desemna o autoritate centrală sau, atunci când sistemul juridic al acestuia prevede astfel, mai multe autorități centrale. Statele membre pot, în cazul în care se dovedește necesar din motive de organizare a sistemului lor judiciar intern, să încredințeze autorității sau autorităților sale centrale transmiterea și primirea administrative a mandatelor europene de arestare, precum și a oricărei alte corespondențe oficiale în legătură cu acestea.

Un stat membru a desemnat două organisme ca autorități centrale. În doar câteva state membre, nu a fost desemnată nicio autoritate centrală în sensul articolului 7 alineatul (1) din Decizia-cadru 2002/584/JAI. Dintre statele membre care au numit o autoritate centrală, majoritatea au numit Ministerul Justiției, în timp ce câteva au numit o altă autoritate națională (judiciară) decât Ministerul Justiției.

În aproape toate statele membre, autoritatea centrală are un rol limitat și intervine numai atunci când i se solicită acest lucru. Aceasta nu intervine în relațiile dintre autoritățile judiciare și nu menține contacte cu autoritățile judiciare ale altor state membre, deși menține contacte cu ministerele de justiție din alte state membre.

De obicei, autoritatea centrală oferă asistență autorității judiciare emitente și de executare, în special în cazurile cele mai complexe, de exemplu prin facilitarea comunicării cu autoritățile judiciare ale statelor membre în cauză sau în cazul unor dificultăți care nu pot fi soluționate direct cu autoritățile competente ale altor state membre, de exemplu, identificarea autorității competente sau centrale, trimiterea documentației sau verificarea autenticității acesteia. Adesea, aceasta produce materiale pentru a sprijini autoritățile competente (manual, intranet, orientări, circulare etc.) sau gestionează statistici. În unele cazuri, ea poate, de asemenea, să efectueze o verificare a calității înainte de emiterea unui MEA.

În unele rapoarte, s-a observat că, în ultima perioadă, rolul autorităților centrale în acordarea de asistență în cadrul procedurilor privind MEA a scăzut, iar recurgerea la asistența acestora se limitează cel mai adesea la situațiile în care chestiunea care pune probleme în cauză nu poate fi rezolvată prin contacte directe între autoritățile judiciare în cauză. În unele cazuri, această schimbare a fost rezultatul acțiunilor întreprinse ca urmare a recomandărilor celei de a patra rundă de evaluări reciproce, în timp ce în alte cazuri aceasta se poate datora unei mai bune cunoașteri a domeniului de aplicare și a experienței dobândite de autoritățile judiciare în aplicarea practică a Deciziei-cadru 2002/584/JAI.

Cu toate acestea, există câteva state membre în care autoritatea centrală continuă să joace un rol important în aspectele principale ale procedurii de predare, depășind sarcinile administrative, practice și metodologice care le sunt atribuite prin articolul 7 alineatele (1) și (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI. De exemplu, aceasta poate, printre altele, să emită și să execute mandate europene de arestare sau este desemnată drept canalul unic prin care ar trebui să treacă toate comunicările cu alte state membre și cererile adresate acestora sau este, de asemenea, autorizată să solicite informații suplimentare de la autoritatea competentă emitentă în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, exercitând astfel sarcini care sunt de obicei îndeplinite de organele judiciare. Acestor state membre li s-a recomandat să ia măsuri pentru a limita rolul autorității lor centrale și să promoveze contacte directe între autoritățile competente, în conformitate cu principiul recunoașterii reciproce.

În contextul celei de a noua rundă de evaluare, s-a subliniat faptul că acest nou model de cooperare judiciară implică o schimbare radicală în relațiile dintre statele membre, înlocuind abordarea anterioară de comunicare între autoritățile centrale sau guvernamentale cu comunicarea directă între autoritățile judiciare ale statelor membre, cu scopul de a facilita cooperarea judiciară fără implicarea organelor executive.

Câțiva practicieni au subliniat că, în anumite cazuri, sunt descurajați să stabilească astfel de contacte directe din cauza limitărilor lingvistice, a temerii de a nu identifica autoritatea competentă etc. S-a subliniat de echipa de experți că, deși barierele lingvistice pot constitui un obstacol în calea contactelor directe eficiente, întrucât acestea din urmă reprezintă un element esențial al recunoașterii reciproce, ar trebui luate măsuri pentru a depăși aceste dificultăți.

7.1.2. Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI

Autoritatea centrală asistă autoritățile judiciare în procedurile legate de primirea și transmiterea certificatelor și a hotărârilor judecătorești, precum și a oricărei corespondențe oficiale referitoare la acestea. De asemenea, aceasta poate asista autoritățile competente în cadrul procedurilor prevăzute de Decizia-cadru 2008/909/JAI prin furnizarea de consiliere sau de informații cu privire la proceduri. Cu toate acestea, nu toate statele membre au desemnat o autoritate centrală în sensul acestei decizii-cadru.

De obicei, articularea dintre principiul contactelor directe între autoritățile judiciare și rolul autorităților centrale în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI reflectă repartizarea competențelor în contextul procedurilor privind MEA; în această privință, a se vedea, prin urmare, capitolul relevant de mai sus.

7.1.3. Autoritatea centrală și contactele directe în temeiul Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI

Multe state membre nu au desemnat o autoritate centrală, nici ca autoritate emitentă, nici ca autoritate de executare, în scopul emiterii și transmiterii deciziilor și certificatelor în temeiul Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI. Cu toate acestea, Ministerul Justiției asistă de obicei autoritățile judiciare competente în cazul unor dificultăți care nu pot fi soluționate direct cu autoritățile competente din alte state membre.

7.2. Specializarea autorităților competente

Statele membre au abordări organizaționale diferite atunci când alocă responsabilitatea pentru gestionarea instrumentelor de recunoaștere reciprocă ale UE. Unele au instituit un sistem centralizat pentru unul sau toate aceste instrumente, în timp ce altele adoptă o abordare descentralizată. Organismele centralizate – în majoritatea statelor membre, Ministerul Justiției – sunt foarte specializate în utilizarea instrumentelor de recunoaștere reciprocă ale UE (acționând atât ca autoritate emitentă, cât și ca autoritate de executare) și pot oferi consiliere și sprijin practicienilor locali.

În instanțele locale, specializarea poate fi mai dificil de realizat, iar practicienii adesea nu sunt specializați în utilizarea instrumentelor de recunoaștere reciprocă ale UE, întrucât fiecare procuror sau instanță penală se ocupă de acestea printre alte sarcini. În contextul acestei runde de evaluare, statele membre respective au fost încurajate să ia în considerare înființarea de unități specializate în instanțe care să se specializeze în chestiuni legate de cooperarea judiciară internațională sau, alternativ, creșterea numărului de magistrați care lucrează exclusiv în cauze legate de aceste instrumente, precum și să ofere o formare specializată adecvată cu privire la aceste instrumente, ca posibile modalități de îmbunătățire a expertizei specifice în acest domeniu.

Cu toate acestea, în unele state membre există, într-o măsură diferită, un anumit grad de specializare la diferite niveluri ale sistemului judiciar, deoarece unii magistrați și/sau instanțe, mai adesea din circumscripțiile mai mari, au un anumit nivel de specializare.

Acest lucru se întâmplă mai frecvent în cazul Deciziei-cadru 2002/584/JAI, deoarece MEA a fost utilizat pe scară largă pentru o perioadă semnificativă de timp, iar practicienii au dobândit experiență, și într-o mai mică măsură în cazul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, deoarece doar câteva state membre au departamente specializate separate care tratează cazuri în temeiul acestei decizii-cadru. Nu există specializare în ceea ce privește Decizia-cadru 2008/947/JAI și Decizia-cadru 2009/829/JAI.

Într-un stat membru, structura autorităților competente se bazează pe specializarea teritorială în instrumente specifice, beneficiind de un nivel ridicat de expertiză a judecătorilor, a magistraților și a personalului administrativ implicat. Într-un stat membru, o instanță specializată efectuează o verificare a MEA înainte de emiterea acestuia, ceea ce reduce la minimum riscul emiterii unui formular incomplet. În unele state membre există rețele de practicieni sau grupuri de lucru specializate în cooperarea judiciară internațională în materie penală, care se reunesc periodic pentru a discuta chestiuni relevante în domeniul cooperării judiciare și care pot oferi orientări și asistență altor practicieni în ceea ce privește emiterea și executarea cererilor de recunoaștere reciprocă. În plus, punctele de contact ale RJE au, de obicei, cunoștințele și experiența necesare pentru a-și putea consilia colegii.

Aproape niciun stat membru nu are avocați specializați în instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE. În plus, avocații nici măcar nu cunosc suficient legislația UE și jurisprudența CJUE în acest domeniu. Cu toate acestea, unele state membre au avocați cu anumite cunoștințe privind MEA și, într-o măsură mai mică, cu privire la Decizia-cadru 2008/909/JAI, dar nu există nicio specializare în rândul avocaților în ceea ce privește Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI. În plus, având în vedere că acești avocați sunt numiți de obicei din oficiu, există riscul ca avocații care nu sunt specializați într-un anumit domeniu să nu fie în măsură să protejeze în mod adecvat drepturile și interesele legitime ale persoanelor condamnate sau suspectate.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt încurajate să asigure un nivel adecvat de specializare a practicienilor, inclusiv a avocaților, dacă este posibil, care se ocupă de toate instrumentele UE de recunoaștere reciprocă care implică privarea de libertate sau restrângerea libertății, care au făcut obiectul celei de a noua rundă de evaluări reciproce, oferind formare specializată și promovând rețele de magistrați specializați în acest domeniu.*

7.3. Cooperare și schimb de informații

Schimbul de informații între autoritățile judiciare este de o importanță vitală în contextul procedurilor legate de toate instrumentele UE de recunoaștere juridică reciprocă care implică privarea de libertate sau restrângerea libertății, care au făcut obiectul celei de a noua runde de evaluări reciproce. Statul de executare poate avea nevoie de informații suplimentare în plus față de informațiile deja transmise de statul emitent. Cu toate acestea, în contextul acestei runde de evaluare, s-a observat că uneori informațiile suplimentare solicitate nu sunt relevante sau nu sunt necesare, deoarece depășesc cerințele prevăzute în instrumentul juridic respectiv, astfel încât durata procedurilor poate fi prelungită în mod nejustificat.

În contextul acestei runde de evaluări reciproce, chestiunea schimbului de informații a fost abordată în principal în legătură cu Decizia-cadru 2002/584/JAI și într-o măsură mai limitată în raport cu Decizia-cadru 2008/909/JAI.

În ceea ce privește MEA, informațiile comunicate de statul membru emitent pot fi insuficiente pentru a decide cu privire la executarea MEA. Unul dintre cele mai frecvente deficite de informații este: descrierea insuficient de detaliată a faptelor și circumstanțelor infracțiunii, cum ar fi locul și momentul săvârșirii fiecărei fapte. Prin urmare, informațiile ar trebui să fie suficient de detaliate pentru a distinge faptele vizate de alte fapte, care sunt esențiale pentru verificarea dublei incriminări, a principiului *ne bis in idem* sau a hotărârilor pronunțate în lipsă. În alte cazuri, nu există suficiente informații cu privire la condițiile de detenție din statul membru emitent. În cazul mandatelor europene de arestare emise pentru executarea unei hotărâri judecătorești, informațiile lipsă pot viza indicarea duratei pedepsei sau pot privi aspectul dacă persoana în cauză a fost notificată cu privire la momentul ședinței de judecată.

În marea majoritate a cazurilor, atunci când este nevoie de informații suplimentare, în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI, autoritățile judiciare emitente sunt invitate să furnizeze informațiile relevante într-un termen stabilit. Aceste termene, dacă sunt rezonabile, sunt de obicei respectate, deși nu întotdeauna, de către autoritățile judiciare emitente, iar răspunsurile sunt, de obicei, oportune și adecvate.

Cu toate acestea, în unele cazuri, atunci când aceste termene sunt scurte și dificil de respectat sau când sunt necesare solicitări repetate de informații suplimentare, deoarece statul emitent nu răspunde la timp sau nu dă un răspuns corect, acest lucru poate duce la prelungirea procedurilor, iar respectarea termenelor stabilite la articolul 17 din Decizia-cadru 2002/584/JAI este dificilă. În plus, au existat situații în care informațiile solicitate nu au fost furnizate de statul emitent, iar predarea a fost refuzată de statul de executare.

Această chestiune a schimbului de informații nu se încheie cu predarea persoanei, întrucât autoritățile de executare trebuie, de asemenea, să trimită deciziile de predare și alte informații relevante ulterioare după adoptarea unei decizii privind MEA, în special cu privire la perioada de detenție executată, utilizând formularul-tip prevăzut în anexa VII la Manualul Comisiei pentru emiterea și executarea unui mandat european de arestare. Cu toate acestea, nu toate statele membre de executare trimit în mod sistematic astfel de informații subsecvente și uneori este necesar ca statul emitent să le solicite.

În ceea ce privește Decizia-cadru 2008/909/JAI, se pot solicita informații suplimentare în cazul certificatelor incomplete sau completate incorect. Acestea pot viza diferite tipuri de informații, cum ar fi: încadrarea juridică și desemnarea infracțiunii; durata exactă a perioadei petrecute în arest preventiv și partea neexecutată a pedepsei; regimul aplicabil pentru liberarea condiționată etc. Cu toate acestea, în general, informațiile incluse în certificatul trimis de statul emitent sunt suficiente.

În cadrul procedurilor în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, autoritățile competente din statul emitent și din statul de executare pot sau vor fi consultate pentru a stabili dacă pedeapsa ar servi scopului de a facilita reabilitarea socială și reintegrarea cu succes a persoanei condamnate în societate. Astfel de consultări nu sunt întotdeauna obligatorii. Autoritățile emitente nu contactează întotdeauna în prealabil autoritățile statelor membre de executare, cu excepția cazului în care este necesar consimțământul acestora. Cu toate acestea, unele echipe de experți au observat că o consultare prealabilă cu statul membru de executare ar putea fi utilă pentru a obține toate informațiile relevante necesare pentru a decide dacă să emită un certificat în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI. Pentru mai multe detalii, a se vedea capitolul privind evaluarea reabilitării sociale.

Autoritățile judiciare competente ale statului de executare au obligația, astfel cum se prevede la articolul 21 din Decizia-cadru 2008/909/JAI, de a furniza fără întârziere statului emitent informațiile enumerate în această dispoziție; cu toate acestea, nu toate statele membre respectă această obligație.

Schimbul de informații sau consultările se desfășoară prin diferite canale. Regula generală, în conformitate cu principiul încrederii reciproce – care este un element fundamental al sistemului de instrumente de recunoaștere reciprocă în UE – este ca autoritățile competente ale statelor membre să comunice direct cu autoritățile competente ale altor state membre. Pe baza rezultatelor celei de a noua runde de evaluări reciproce, contactul direct dintre autoritățile judiciare este satisfăcător în general. Unele state membre solicită informații suplimentare prin intermediul autorităților lor centrale.

Comunicarea poate avea loc prin poștă sau telefon, fax, poștă electronică etc. În vederea facilitării aplicării Deciziei-cadru 2008/909/JAI, autoritățile anumitor state membre au convenit să trimită cereri de transfer și orice elemente subsecvente (documente relevante, decizii de recunoaștere, informații suplimentare) pe cale electronică.

Utilizarea pe scară mai largă și disponibilitatea noilor tehnologii contribuie la accelerarea interacțiunii, dar, în același timp, este necesar ca Atlasul RJE, care conține adresele de e-mail ale autorităților judiciare și centrale, să fie actualizat în permanență.

În unele cazuri, canalele Eurojust și RJE pot fi utile pentru stabilirea unei comunicări rapide și eficiente, în special în cazuri urgente și/sau în cazul în care nu se primește niciun răspuns sau pentru a evita dificultățile generate de barierele lingvistice. Pentru statele membre care utilizează Sistemul de informații Schengen, comunicarea poate avea loc ocazional, după caz, și prin intermediul unității biroului SIRENE și, în cazul statelor membre care nu utilizează Sistemul de informații Schengen, prin intermediul Biroului Interpol.

RECOMANDĂRI

- *Statelor membre li se recomandă să se asigure că rolul autorităților lor centrale se limitează la ceea ce este prevăzut de fiecare instrument de recunoaștere reciprocă al UE care face obiectul celei de a noua runde de evaluări reciproce și să promoveze contactele directe între autoritățile competente în conformitate cu principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare, prevăzut la articolul 82 alineatul (1) din TFUE.*
- *Atunci când acționează în calitate de state emitente în sensul Deciziei-cadru 2002/584/JAI și al Deciziei-cadru 2008/909/JAI, statelor membre li se recomandă să se asigure că autoritățile lor competente transmit autorităților competente ale statului de executare toate informațiile necesare pentru a decide cu privire la executarea cererii, iar atunci când acestea din urmă necesită informații suplimentare, să furnizeze aceste informații cât mai curând posibil.*

7.4. Tranzitul persoanei căutate sau condamnate

Tranzitul pe teritoriul unui alt stat membru decât statul de executare, în scopul predării în temeiul articolului 25 din Decizia-cadru 2002/584/JAI și în scopul transferării unei persoane condamnate către un alt stat membru în temeiul Deciziei-cadru 2008/909/JAI, este un element esențial al finalizării procedurilor în temeiul acestor decizii-cadru.

În majoritatea statelor membre, Ministerul Justiției este autoritatea competentă pentru gestionarea tranzitului, atât pentru cazurile primite, cât și pentru cele trimise. Cererile de tranzit sunt transmise prin intermediul biroului SIRENE și, în unele cazuri, prin intermediul biroului Interpol. Modalitățile practice de executare a tranzitului efectiv sunt organizate în cooperare cu poliția, care este responsabilă de aspectele operaționale.

Majoritatea statelor membre nu s-au confruntat cu probleme majore în tranzitul persoanelor căutate. Cu toate acestea, pot apărea unele dificultăți practice atunci când se organizează tranzitul, în special ca urmare a termenelor foarte scurte de tranzit – predarea trebuie finalizată în termen de zece zile – și, în astfel de cazuri, întârzierile frecvente ale răspunsului pot duce la o amânare a operațiunii, deoarece primirea cererii de tranzit cu un preaviz foarte scurt înainte de data tranzitului poate reduce la minimum timpul necesar pentru a organiza predarea. Alte dificultăți practice se pot referi la identificarea autorității competente a celui alt stat membru care este responsabilă de tranzit. Unii practicieni și unele echipe de experți au subliniat că ar fi util ca Atlasul RJE să conțină aceste informații și a recomandat ca site-ul RJE să fie actualizat în acest scop. De asemenea, pot apărea probleme în ceea ce privește cerințele de documentare și traducere pentru autorizarea tranzitului.

Autorizațiile de tranzit sunt adesea o chestiune urgentă, dar necesită mult timp, în special dacă cererea de transfer trebuie tradusă în limba oficială a statului membru solicitat.

În unele cazuri, cererile de tranzit sunt incomplete, există câteva state membre care solicită traducerea și, în unele cazuri, este necesară o traducere atât a cererii de tranzit, cât și a MEA. *Fiches Belges* de pe site-ul RJE, atunci când vor fi actualizate, ar putea contribui la identificarea cerințelor privind documentele necesare, calendarul și limbile acceptate. Perturbarea traficului aerian a fost, de asemenea, menționată de unele state membre ca o dificultate practică suplimentară în executarea tranzitului. Mai multe state membre au indicat probleme în cazurile în care statul de executare a dispus predarea persoanelor căutate fără a lua măsuri preventive pentru a asigura disponibilitatea acestora, limitându-se la notificarea persoanei cu privire la data predării, pentru a se prezenta în mod voluntar. Uneori, o persoană care face obiectul predării dar care nu a fost plasată în detenție nu se prezintă la locul de preluare, astfel încât tranzitul trebuie să fie reorganizat de mai multe ori.

Din punct de vedere logistic, sunt necesare pregătiri ample pentru ca transferul efectiv să aibă loc. În plus, localizarea geografică a unor state membre poate crea provocări din cauza distanțelor lungi și a lipsei zborurilor directe. În general, discuțiile bilaterale cu cele mai relevante state membre învecinate și parteneri s-au dovedit utile pentru îmbunătățirea punerii în aplicare practice a tranzitului. Punctele de contact ale RJE pot contribui la accelerarea procedurii și la stabilirea unor contacte flexibile și rapide cu autoritățile competente.

De asemenea, ar trebui subliniat faptul că, în perioada pandemiei de COVID-19, toate statele membre s-au confruntat cu probleme legate de transportul transfrontalier de persoane către alte state membre decât statele membre învecinate din cauza restricțiilor semnificative privind călătoriile aeriene și celelalte mijloace de transport.

RECOMANDĂRI

- ***În cooperare cu statele membre, RJE este invitată să se asigure că în Atlasul RJE și în Fiches Belges sunt disponibile informații actualizate privind autoritățile competente responsabile cu autorizarea tranzitului și privind documentația necesară, calendarul și limbile acceptate, pentru a facilita și a accelera procesul.***

7.5. Cooperarea cu Eurojustul și RJE

Pe baza rezultatelor celei de a noua runde de evaluări reciproce, autoritățile naționale competente sunt, în general, bine informate în ceea ce privește competența Eurojustului și a Rețelei Judiciare Europene în domeniul cooperării judiciare și posibilitățile pe care acestea le oferă, iar asistența pe care o oferă este, în general, evaluată de practicienii din statele membre ca fiind valoroasă și necesară. Eurojust și RJE sunt considerate cele mai eficiente canale de comunicare în cadrul procedurilor transfrontaliere și, în general, sunt raportate ca fiind foarte eficace, deoarece contribuie la consolidarea cooperării și a încrederii reciproce între autoritățile judiciare din diferite state membre.

Doar un număr limitat de state membre nu implică Eurojust și RJE în cazurile transfrontaliere legate de procedurile de recunoaștere reciprocă atât de mult cât acestea ar putea fi implicate, pentru a accelera procedurile.

Asistența din partea Eurojustului sau a RJE poate fi luată în considerare de autoritățile statelor membre atunci când aplică instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE, în funcție de fondul cauzei și, în special, de complexitatea și urgența acesteia. Teoretic, acestea pot oferi mijloace de asistență diferite, dar complementare. De obicei, punctele de contact ale RJE sunt invitate să ofere asistență în vederea facilitării și simplificării comunicării și a obținerii informațiilor necesare pentru luarea unei decizii, în timp ce, în cazuri urgente sau mai complexe privind activități infracționale grave sau atunci când într-un caz sunt implicate mai multe state membre, membrul național al Eurojustului poate fi contactat în scopul facilitării cooperării.

Cu toate acestea, nu este întotdeauna ușor să se stabilească o distincție clară între rolurile fiecăreia dintre acestea. În practică, autoritățile statelor membre solicită, alternativ, asistență din partea Eurojustului sau a punctelor de contact naționale ale RJE în situațiile în care este nevoie de asistență în stabilirea contactelor, deoarece acest lucru este dificil sau problematic, inclusiv din motive lingvistice, sau atunci când apar probleme în obținerea de informații sau documente suplimentare din partea statului emitent.

În ceea ce privește, în special, Decizia-cadru 2002/584/JAI, atât canalele Eurojustului, cât și cele ale RJE sunt considerate utile, deoarece permit contacte eficace și rapide cu autoritatea emitentă a MEA. De asemenea, respectarea termenelor este adesea realizată datorită ajutorului punctelor de contact ale RJE și, în cazuri urgente sau mai complexe, cu sprijinul biroului național din cadrul Eurojustului.

În ceea ce privește MEA, canalele Eurojust sunt utilizate pentru soluționarea rapidă a problemelor, de exemplu dificultăți în executarea cererii sau în cazul mai multor cereri concurente de predare împotriva unei persoane căutate, emise de autoritățile judiciare din mai multe state membre (articolul 16 din Decizia-cadru 2002/584/JAI). Deși aceasta nu este o obligație, implicarea Eurojustului este o posibilitate care poate oferi rapid autorității de executare consiliere coordonată și bine informată cu privire la MEA concurente care ar trebui executate, luând în considerare toate aspectele relevante. În numeroase rapoarte, experții au subliniat cât de util poate fi Eurojustul în astfel de cazuri, utilizând orientările existente ale Eurojustului pentru a decide cu privire la cererile concurente de predare și extrădare (revizuite în 2019) și posibilitatea de a ajunge la un acord între toate părțile interesate într-un interval de timp limitat. În multe state membre, această opțiune nu este inclusă în legislația națională sau este utilizată foarte rar în practică. Mai multe rapoarte includ recomandări de implicare mai frecventă a Eurojustului în legătură cu MEA concurente.

Eurojust poate fi, de asemenea, foarte util atunci când apar probleme în cazul în care un MEA este legat de alte instrumente de recunoaștere reciprocă, de exemplu un ordin european de anchetă, care urmează să fie efectuat în paralel sau imediat după arestarea persoanei căutate sau, simultan, întrucât autoritățile competente pentru instrumentele individuale ar putea fi, de asemenea, diferite.

Implicarea Eurojustului în procedurile privind MEA este, de asemenea, relevantă în cazurile în care, în circumstanțe excepționale care ar putea conduce la întârzieri în executarea MEA, autoritatea judiciară trebuie să notifice Eurojustul, indicând motivele întârzierii în conformitate cu articolul 17 alineatul (7) din Decizia-cadru 2002/584/JAI. În unele rapoarte, a fost subliniată, de asemenea, valoarea adăugată a reuniunilor de coordonare organizate de Eurojust, în special în cazurile în care sunt aplicabile diferite instrumente juridice ale UE, precum și a centrelor de coordonare, în cazul în care MEA și alte măsuri trebuie executate simultan în mai multe state membre.

Întrebările care vizează identificarea autorităților competente din alte state membre sunt adresate în principal de RJE, de exemplu cu sprijinul experților desemnați ca puncte de contact ale RJE sau cu Eurojust. În practică, s-a dovedit util să se apeleze la punctele de contact ale RJE sau la Eurojust, în special în cazuri urgente, atunci când procesul de obținere a informațiilor de la autoritatea de executare este întârziat sau dacă informațiile furnizate sunt insuficiente, pentru a primi asistență în cadrul unor întrebări suplimentare sau pentru a accelera procesul.

Cooperarea prin intermediul RJE este foarte apreciată de practicieni, întrucât punctele de contact ale RJE pot, de obicei, să ofere consiliere colegilor lor cu privire la tratarea cauzelor privind MEA și să distribuie altor practicieni toate informațiile relevante, inclusiv informații cu privire la hotărârile recente ale CJUE. În mai multe rapoarte, echipele de evaluare au subliniat utilitatea imaginii de ansamblu a Eurojust asupra jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la MEA și a altor produse ale Eurojust.

În multe state membre, magistrații sunt conștienți de existența site-ului RJE și a resurselor online, le utilizează în mod regulat și le consideră instrumente extrem de practice și indispensabile pentru redactarea eficientă și facilă atât a cererilor, cât și a răspunsurilor transmise în rândul practicienilor din diferite state membre. În unele state membre, dimpotrivă, instrumentele RJE nu sunt suficient de cunoscute și utilizate de practicieni și este necesară sensibilizarea cu privire la instrumentele care pot facilita cooperarea judiciară transfrontalieră.

Instrumentul din cadrul RJE cel mai frecvent utilizat și considerat cel mai important este Atlasul RJE, care facilitează identificarea autorităților competente. Cu toate acestea, în contextul celei de a noua runde de evaluări reciproce, s-a subliniat faptul că datele de contact din Atlasul RJE sunt uneori depășite sau incomplete și nu includ adresele de e-mail ale tuturor autorităților judiciare ale statelor membre. Prin urmare, s-a subliniat faptul că informațiile de pe platforma Atlas ar trebui actualizate periodic pentru toate statele membre. RJE dispune, de asemenea, de un sistem securizat de telecomunicații care poate fi utilizat în materie penală, inclusiv pentru transmiterea mandatelor europene de arestare. Într-un raport, s-a recomandat ca modelele utilizate pentru punerea în aplicare a instrumentelor juridice de cooperare judiciară, astfel cum este deja cazul pentru MEA, să poată fi traduse în toate limbile UE și puse la dispoziție pe site-ul RJE.

Alte instrumente ale RJE sunt:

- *Fiches Belges*, care oferă informații practice cu privire la seturile specifice de măsuri care fac obiectul cooperării judiciare în materie penală;
- biblioteca judiciară, care permite practicienilor să verifice stadiul punerii în aplicare a diferitelor instrumente juridice și declarațiile făcute de statele membre cu privire la acestea;
- Compendiul, care oferă sprijin pentru redactarea cererilor de cooperare judiciară;
- raportul intitulat „Condițiile de detenție în materie penală în Uniunea Europeană: norme și realitate”, care prezintă o serie de standarde minime privind detenția în materie penală la nivel internațional și european, cum ar fi dimensiunea spațiilor de detenție, salubritatea (accesul la toaletă și la baie, durata petrecută de deținuți în afara spațiilor de detenție etc.) și rapoartele diferitelor instituții din Europa cu privire la aceste condiții.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt încurajate să promoveze sensibilizarea și utilizarea Eurojustului și a RJE, precum și a instrumentelor pe care acestea le oferă, ținând seama de valoarea adăugată pe care acestea o pot oferi pentru a depăși dificultățile legate de aplicarea instrumentelor de recunoaștere reciprocă ale UE și, la un nivel mai general, pentru a îmbunătăți eficacitatea cooperării judiciare cu alte state membre ale UE.*

În cooperare cu statele membre, RJE este invitată să asigure o actualizare periodică a site-ului său web, deoarece acesta este o resursă centrală esențială și valoroasă, și, în special, să actualizeze datele de contact ale autorităților judiciare din fiecare stat membru și, de asemenea, secțiunea privind punctele de contact din Atlas, astfel încât practicienii din statele membre să poată identifica cu ușurință autoritățile competente din alte state membre în cazurile transfrontaliere care implică instrumente de recunoaștere reciprocă ale UE.

7.6. Formare

Majoritatea statelor membre dispun de sisteme destul de cuprinzătoare și bine organizate pentru formarea practicienilor în domeniul cooperării judiciare; unele state membre valorifică la maximum instrumentele informatice noi și moderne pentru a oferi cursuri de formare online. Cu toate acestea, se pare că sunt necesare eforturi suplimentare pentru a asigura formarea continuă a magistraților în toate etapele carierei lor cu privire la toate instrumentele de recunoaștere reciprocă care fac obiectul acestei runde de evaluări, astfel cum se subliniază mai jos.

Decizia-cadru 2002/584/JAI privind MEA există de mult timp și este, în prezent, mai mult sau mai puțin un instrument de zi cu zi pentru practicienii din întreaga UE, iar Decizia-cadru 2008/909/JAI privind transferul pedepselor privative de libertate este, de asemenea, cunoscută și aplicată într-o măsură destul de satisfăcătoare. Cu toate acestea, există o lipsă de cunoștințe și de experiență în rândul practicienilor cu privire la Decizia-cadru 2008/947/JAI privind probațiunea și sancțiunile alternative și la Decizia-cadru 2009/829/JAI privind ordinul european de supraveghere judiciară, ceea ce reprezintă un obstacol în calea unei aplicări mai frecvente a acestor instrumente.

Această rundă de evaluări a constatat că, în majoritatea statelor membre, au loc în mod regulat activități de formare privind Decizia-cadru 2002/584/JAI și că formarea privind Decizia-cadru 2008/909/JAI este adesea asigurată, deși nu în mod sistematic. Cu toate acestea, formarea privind Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI este rareori disponibilă, cu excepția câtorva inițiative ad-hoc din unele state membre.

În mod evident, se pot aduce îmbunătățiri prin intensificarea activităților de formare pentru judecători, procurori, avocați și alți membri ai personalului implicați în aplicarea tuturor instrumentelor de recunoaștere reciprocă care fac obiectul acestei runde de evaluare, deoarece acest lucru ar încuraja utilizarea acestora, ar crește gradul de conștientizare și ar spori posibilitatea de a face schimb de experiență practică și de evoluții relevante ale jurisprudenței. În contextul acestei runde de evaluare, s-a recomandat în mod repetat organizarea de cursuri de formare specifice și periodice cu privire la toate instrumentele juridice menționate mai sus, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, pentru toate autoritățile implicate în punerea lor în aplicare.

Această necesitate se referă în special la deciziile-cadru mai puțin cunoscute 2008/947/JAI și 2009/829/JAI. Lipsa unei formări specifice a fost identificată ca fiind unul dintre principalele obstacole în calea utilizării pe scară largă a acestor decizii-cadru. Pentru a putea utiliza întregul lor potențial, este important ca practicienii să cunoască mai bine aceste decizii-cadru, iar cunoștințele lor despre acestea să fie îmbunătățite.

Mai multe echipe de evaluare, precum și numeroși practicieni din statele membre evaluate au subliniat că există o nevoie clară ca formarea legată de Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI să fie furnizată în mod regulat, vizând toate părțile interesate relevante, pentru a le sensibiliza cu privire la obiectivele și posibilitățile oferite de aceste instrumente de recunoaștere reciprocă. S-a subliniat, de asemenea, că ar fi util să existe orientări sau manuale cu privire la aceste decizii-cadru.

Această rundă de evaluare a demonstrat că, în majoritatea statelor membre, programele de formare privind toate deciziile-cadru menționate mai sus pentru avocații apărării sunt insuficiente sau indisponibile. Nu există avocați specializați pentru instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE; prin urmare, există, de asemenea, o nevoie clară de a promova modalități de îmbunătățire a cunoștințelor avocaților apărării cu privire la aceste instrumente, pentru a le permite acestora să ofere clienților lor consiliere de calitate în acest domeniu.

O serie de rapoarte au sugerat că ar putea fi organizate cursuri de formare comune pentru judecători, procurori și avocați, precum și pentru alte părți interesate relevante, în vederea schimbului de experiență și a soluționării problemelor practice. În ceea ce privește Decizia-cadru 2008/947/JAI, ar fi util să se includă personalul de probațiune și personalul din penitenciare în cadrul unei astfel de formări comune.

Câteva state membre au organizat cursuri de formare comune cu țările învecinate; echipele de experți au considerat că acest lucru este util pentru soluționarea problemelor practice, înțelegerea diferențelor dintre diferitele sisteme judiciare și consolidarea încrederii reciproce.

Judecătorii și procurorii pot participa, de asemenea, la evenimente de formare la nivelul UE privind instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE furnizate de instituții precum Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN) și Academia de Drept European (ERA). Alte oportunități de formare la nivelul UE sunt cele oferite de Asociația pentru cercetare și dezvoltare în domeniul justiției penale (ACJRD), precum și formarea sau seminarele organizate de Eurojust sau RJE.

Avocații pot participa, de asemenea, la evenimente de formare organizate la nivelul UE, în măsura în care acestea sunt cunoscute și accesibile acestora, și anume la programele de formare oferite de ERA, întrucât cele ale EJTN sunt destinate numai membrilor serviciului judiciar.

Cu toate acestea, la momentul evaluării, aceste posibilități de formare la nivelul UE nu acopereau toate instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE care fac obiectul acestei runde de evaluări reciproce, în special Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, și nu erau utilizate pe deplin de toate statele membre.

Cu toate acestea, astfel cum s-a subliniat în unele rapoarte, programele de formare ale UE prezintă avantaje deosebite, care depășesc simpla transmitere a cunoștințelor și sensibilizarea cu privire la aplicarea practică a instrumentelor UE, deoarece oferă practicienilor o oportunitate excelentă de a crea rețele și de a face schimb de experiență cu colegii din alte state membre. În acest sens, importanța formării la nivelul UE, în special în domeniul Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, a fost exprimată, de asemenea, în mai multe rapoarte de evaluare.

În plus, există proiecte și inițiative care vizează consolidarea cooperării judiciare la nivelul UE. Platforma Cross Justice oferă un serviciu de informare juridică destinat în principal practicienilor din domeniul dreptului – judecători, procurori, judecători de instrucție și avocați – dar și studenților la drept, ONG-urilor și tuturor cetățenilor UE și se preconizează că va fi extinsă la mecanismele de cooperare între statele membre în materie penală, inclusiv MEA.

În ceea ce privește Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, Confederația Europeană de Probațiune (CEP - www.cep-probation.org) dispune de un grup deschis privind rețelele de experți, dedicat acestor decizii-cadru. Aceștia fac schimb de expertiză, experiență și cunoștințe și promovează utilizarea acestor decizii-cadru în rândul serviciilor de probațiune și al profesioniștilor. Proiectul PONT (www.probationobservatory.eu) finanțat prin programul „Justiție” al Comisiei Europene cuprinde o serie de cursuri de formare online gratuite privind aplicarea Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, completarea documentației necesare și gestionarea proceselor de adaptare și de transfer.

Practicienii din mai multe state membre au subliniat faptul că manuale UE care să conțină orientări privind aplicarea Deciziilor-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, care nu sunt aplicate frecvent și cu privire la care există, prin urmare, o experiență limitată, similare celor deja existente pentru Deciziile-cadru 2002/584/JAI și 2008/909/JAI, ar constitui o sursă importantă de informații.

Mai multe state membre sunt la curent cu activitatea desfășurată în cadrul Europris și participă la activitățile acesteia, în special în ceea ce privește Decizia-cadru 2008/909/JAI și, într-o măsură mai mică, la activitatea Confederației Europene de Probațiune (CEP), în ceea ce privește Decizia-cadru 2008/947/JAI. Rezultatele reuniunilor organizate de Europris și CEP sunt, în general, diseminate în statele membre de către practicianul care a participat la acestea.

RECOMANDĂRI

- *Statele membre sunt încurajate să ofere formare specializată periodică și sistematică în ceea ce privește Deciziile-cadru 2002/584/JAI, 2008/909/JAI, 2008/947/JAI și 2009/829/JAI și jurisprudența aferentă a CJUE pentru toți practicienii implicați în aplicarea acestora, inclusiv formare comună pentru judecători, procurori și, dacă este posibil, luând în considerare independența profesiilor juridice în conformitate cu dreptul intern, a avocaților și a altor categorii relevante de personal.*
- *Statele membre sunt încurajate să promoveze participarea practicienilor care se ocupă de instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE menționate mai sus la activitățile de formare disponibile la nivelul UE, astfel încât să crească numărul oportunităților de sporire a cunoștințelor și de schimb de experiență oferite de acest tip de formare.*
- *EJTN este încurajată să își intensifice eforturile de a oferi cursuri de formare practicienilor cu privire la instrumentele de recunoaștere reciprocă ale UE, inclusiv Decizia-cadru 2008/947/JAI privind probațiunea și sancțiunile alternative și Decizia-cadru 2009/829/JAI privind ordinul european de supraveghere judiciară și să confere o mai mare vizibilitate programului său de formare.*

7.7. Statistici

O problemă comună identificată în aproape toate statele membre în contextul acestei runde de evaluare este lipsa unor date statistice fiabile și detaliate colectate periodic cu privire la cererile trimise și primite pentru toate cele patru instrumente de recunoaștere reciprocă care fac obiectul acestei evaluări.

Alte provocări sunt agregarea și colectarea datelor și prelucrarea statisticilor la nivel central. Aceste lacune și deficiențe sunt și mai grave în statele membre care dispun de sisteme descentralizate, deoarece este mai dificil să se colecteze date de la diferite autorități de la diferite niveluri decât de la un singur organism.

Doar câteva state membre colectează statistici anuale privind instrumentele juridice menționate mai sus la nivel central, iar acestea sunt, de obicei, colectate și prelucrate manual, astfel încât nu există o înregistrare digitală a cazurilor conexe. În plus, aceste activități necesită mult timp, sunt inexacte și fragmentate.

Într-un stat membru, Ministerul Justiției este responsabil de colectarea de statistici, iar judecătorii, instanțele și procurorii responsabili cu transmiterea sau executarea unei decizii pe baza instrumentelor de recunoaștere reciprocă au obligația de a transmite Ministerului Justiției o copie a deciziei. Echipa de evaluare a considerat că aceasta este o bună practică.

Majoritatea autorităților statelor membre au fost în măsură să furnizeze echipelor de evaluare respective cifre generale, cum ar fi numărul de măsuri emise sau executate pentru diferitele instrumente, dar nu colectează astfel de date în mod sistematic și adesea nu sunt în măsură să furnizeze statistici mai detaliate.

Statisticile privind MEA sunt colectate de toate statele membre, deoarece acestea sunt obligate să furnizeze aceste statistici Comisiei Europene. Cu toate acestea, astfel de statistici furnizează, de obicei, doar numărul de MEA primite și executate, iar detalii suplimentare privind termenele, motivele de refuz sau durata procedurii nu sunt, de obicei, disponibile.

O serie de state membre colectează și compilează statistici privind Decizia-cadru 2008/909/JAI, dar, cu câteva excepții, nu sunt disponibile, de obicei, informații detaliate cu privire la rezultatul procedurii (câte cereri au fost recunoscute și câte au fost refuzate). În ceea ce privește Deciziile-cadru 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, în majoritatea statelor membre nu există statistici înregistrate.

Cea de a noua rundă de evaluări reciproce a evidențiat faptul că un sistem statistic funcțional și cuprinzător ar oferi o imagine mai bună a utilizării diferitelor decizii-cadru, permițând monitorizarea și analizarea aplicării acestora, dificultățile întâmpinate și motivele posibilelor refuzuri, în vederea unor orientări mai precise cu privire la aplicarea acestora și la adaptarea în consecință a politicilor și a metodelor de lucru. Un astfel de sistem statistic ar putea spori eficiența instrumentelor de recunoaștere reciprocă pentru cooperarea judiciară în materie penală.

În plus, s-a observat că lipsa înregistrărilor electronice ar putea conduce la o monitorizare inadecvată. În prezent, doar câteva state membre utilizează instrumente electronice în scopuri statistice. Câteva state membre dispun de sisteme de gestionare a cazurilor care, dacă sunt coordonate cu alte sisteme de colectare a datelor sau dacă sunt dezvoltate în continuare, ar putea contribui la o mai bună aplicare a deciziilor-cadru care fac obiectul actualei runde de evaluări reciproce.

După cum s-a menționat într-un raport, sistemele automatizate ar putea contribui la o imagine precisă a utilizării instrumentului de recunoaștere reciprocă a pedepselor privative de libertate și la stabilirea duratei procedurilor sau a principalelor motive de refuz al recunoașterii unei pedepse etc., precum și la gestionarea monitorizării cererilor trimise statelor membre de executare.

Într-un stat membru, există un proiect în curs privind MEA care, cu adaptări adecvate, dacă este necesar, poate fi considerat un punct de plecare pentru centralizarea colectării de statistici privind celelalte instrumente de recunoaștere reciprocă care fac obiectul prezentei evaluări. Într-un alt stat membru sunt, de asemenea, în curs de desfășurare măsuri pentru o colectare defalcată a cauzelor privind MEA, astfel încât, în viitorul apropiat, va fi posibil să se furnizeze indicatori statistici cu privire la acestea.

RECOMANDĂRI

- *Se recomandă ca statele membre să instituie un sistem eficient și fiabil de colectare a statisticilor privind utilizarea Deciziilor-cadru 2002/584/JAI, 2008/909/JAI, 2008/947/JAI și 2009/829/JAI, pentru a facilita analiza aplicării acestora și pentru a adapta în consecință politicile și metodele de lucru. În acest sens, ele sunt încurajate să ia în considerare utilizarea instrumentelor electronice, astfel încât să economisească timp pentru toate autoritățile competente și să obțină o imagine mai bună a utilizării instrumentelor juridice menționate mai sus.*
-